

**EKUMENISK
ÖVERENSKOMMELSE
MELLAN
SVENSKA KYRKAN
OCH
EKUMENIAKYRKAN
MED KOMMENTARER**

Sedan Equmeniakyrkan¹ bildats 2011 föreslog dess kyrkostyrelse Svenska kyrkan att de båda samfunden skulle inleda ekumeniska samtal med varandra. Två av de samfund som bildade Equmeniakyrkan hade redan ekumeniska överenskommelser med Svenska kyrkan. Det fanns nu skäl att fördjupa och förnya dessa sedan det nya samfundet bildats. Svenska kyrkans kyrkostyrelse bejakade initiativet och beslutade 2012 om direktiv för arbetet, vilka senare också antogs av Equmeniakyrkans styrelse.

Direktiven angav följande:

Samtalet mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan bör:

- analysera förutsättningar för och erfarenheter av nuvarande lokal ekumenisk samverkan,
- reflektera över de teologiska implikationerna av detta, särskilt i relation till kyrkosynsfrågor,
- stämna av med uppdragsgivarna slutsatserna av de föregående stegen för att få direktiv till den fortsatta processen och
- därefter diskutera förutsättningarna för en ekumenisk överenskommelse till stöd för lokal samverkan.

Svenska kyrkans kyrkostyrelse utsåg kyrkoherde Birgitta Halvarsson, stiftsdiakon Anna Lundblad Mårtensson, ekumenikchef Christopher Meakin och ekumeniska handläggaren Cajsa Sandgren (samtalssekreterare). Biskopsmötet utsåg biskop Hans-Erik Nordin som under 2015 efterträddes av biskop Martin Modéus. Equmeniakyrkans kyrkostyrelse utsåg biträdande kyrkoledaren Olle Alkholm, pastor Håkan Englund, högskolerektor Owe Kennerberg och läkaren Malin Ljungdahl. 2013 ersattes Håkan Englund av pastor Elisabet Öman. Vid redigeringen av materialet har TD Klas Hansson medverkat.

Vårt dokument innehåller dels vårt förslag till ekumenisk överenskommelse, dels våra kommentarer och bakgrundstext rörande förutsättningarna för en sådan. Vi har konstaterat att det arbete som gjordes i de tidigare dialogerna har bestående relevans och betydelse för de ingående samfunden och för kristenheten i Sverige. Den formella gemenskap som funnits mellan Svenska kyrkan och å ena sidan Metodistkyrkan i Sverige och å andra sidan Svenska Missionskyrkan är inte en historisk parentes. Även om den förda dialogen mellan Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet inte ledde till en överenskommelse om kyrkogemenskap, innebar den en viktig process mot större förståelse och djupare samhörighet. I slutrapporten framhölls förhoppningen att den skulle kunna ha betydelse för framtiden. Under bildandet av Equmeniakyrkan underströks att den positiva relationen med Svenska kyrkan var angelägen även i den nya situationen.

Samtalsdelegationen överlämnar härmed sitt förslag till ekumenisk överenskommelse mellan de båda kyrkorna (sid 7). Delegationen föreslår att den ekumeniska överenskommelsen godkänns av respektive kyrkas beslutande organ. Våra kommentarer och den bakgrundstext

¹ 2011 bildades trossamfundet Gemensam Framtid vilket 2013 antog namnet Equmeniakyrkan (Uniting Church in Sweden).

som motiverar överenskommelsen får ses som en del av dess förarbeten. Dokumentet är skrivet som om överenskommelsen redan har träffats. Syftet med detta är inte att föregå beslutsprocessen utan att detta utan större bearbetningar ska kunna ges ut när överenskommelsen antagits.

Vår förhoppning är att denna överenskommelse ytterligare ska närma våra kyrkor till varandra och ha betydelse för det fortsatta ekumeniska arbetet i Sverige, både lokalt och på nationell nivå.

Vi ber med S:t Cyprianos av Kartago:

Gud, vi ber för kyrkans enhet. Hjälp oss att uppskatta varandra som strålar från samma sol, grenar på samma träd, strömmar från samma källflöde. Hjälp oss leva i gemenskap med dig och med varandra, ty du är allas vår källa till liv. Hjälp oss att bära ut din välsignelses ljus i världen, utgjuta dina strömmar av levande vatten över jorden och i allt leva och fröjdas i dig.

Uppsala den 7 maj 2015

För samtalsdelegationen

Hans-Erik Nordin

Olle Alkholm

Innehållsförteckning

Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan	5
Kommentarer och bakgrundstext till den ekumeniska överenskommelsen	6
Inledning	6
<i>Kallelsen till enhet</i>	8
<i>Att delta i Guds mission</i>	8
<i>Samhällets utmaningar</i>	9
<i>Den lokala enheten</i>	12
Bakgrund	13
<i>Den ekumeniska processen</i>	13
<i>Svenska Missionskyrkan och Svenska kyrkan</i>	14
<i>Metodistkyrkan i Sverige och Svenska kyrkan</i>	14
<i>Svenska Baptistsamfundet och Svenska kyrkan</i>	15
<i>Kyrkorna i det ekumeniska landskapet</i>	16
Teologiska frågeställningar	20
<i>Synen på kyrkan</i>	21
<i>Synen på sakramenten</i>	23
<i>Synen på uppdrag inom kyrkan</i>	29
Överenskommelsens karaktär	33
<i>Ekumenisk identitet</i>	33
<i>Samverkan, inte samgående</i>	33
<i>Fyra förutsättningar för samverkan</i>	34
<i>Öppen mot andra</i>	34
Lokala avtal	36
<i>Överenskommelse och avtal</i>	36
<i>Samarbetsråd</i>	36
<i>Avtalets innehåll</i>	37
<i>Gudstjänster</i>	37
<i>Samverkan i tjänst och kyrkliga handlingar</i>	38
<i>Upplåtelse av kyrka</i>	39
Bilaga 1. Lokalt avtal	40
<i>Samarbetskyrka</i>	41
Bilaga 2. Inventering av lokalekumenisk samverkan	43
<i>Sammanfattning av inventering av lokalekumenisk samverkan</i>	43
Förkortningar	45
Bibliografi	46
Ekumeniska rapporter och andra dokument	49

Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan

Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan är kallade att delta i Guds mission i världen och söka förverkliga Kyrkans synliga enhet. Vi är kallade att stärka vår samhörighet och att samverka i vittnesbörd och tjänst, även om det finns skillnader i kyrko-/församlingssyn och förståelsen av vigningen/ordinationen och sakramenten.

Vi bejakar

- varandra som delar av Kristi kyrka i världen, vi bekänner den apostoliska tron och vi lever i den reformatoriska traditionen;
- vårt ömsesidiga nationella och internationella ekumeniska engagemang;
- att Kristus är närvarande och verkar i sakramenten i våra kyrkor;
- vår gemensamma vilja att delta i hela Guds folks uppdrag där allas ansvar är grundläggande;
- varandras vigningar respektive ordinationer för tjänst i respektive kyrka som gåvor från Gud med Andens kallelse och Kristi uppdrag;
- att den personliga och kollegiala tillsynen utövas i respektive kyrka för att tjäna kyrkans enhet.

Vi vill

- fortsätta att utveckla och fördjupa gemenskapen mellan våra kyrkor i tro, gudstjänst och liv;
- stärka våra kyrkors ekumeniska relationer med andra i strävan mot vidare enhet;
- verka för gemensamt ansvarstagande i samhälle och värld;

Vi uppmanar församlingarna att

- se medlemmar i våra kyrkor som delar av Kristi kropp och välkomna dem att delta i våra församlingars liv;
- som tecken på gemenskapen inbjuda varandra vid församlingens mottagande av kyrkoherde respektive installation av församlingsföreståndare;
- där lokala behov påkallar, upplåta våra kyrkor åt varandra;
- verka för ökad samhörighet och samverkan med andra kristna församlingar på orten;
- där lokala pastorala och teologiska förutsättningar finns ingå lokala samarbetsavtal.

Kommentarer och bakgrundstext till den ekumeniska överenskommelsen

Förslaget till ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan återfinnes på sidan 7. Dokumentets följande delar belyser frågor som varit särskilt viktiga i överläggningarna mellan kyrkorna. Av naturliga skäl finns ingen fullständig framställning av kyrkornas ställningstaganden i de skilda sakfrågorna.

Inledning

Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan har antagit en nationell ekumenisk överenskommelse som vill underlätta för församlingar att teckna samarbetsavtal.

De båda samfundet har olika karaktär. Svenska kyrkan är episkopal, med biskopar som ledare av stiftet, med ärkebiskopen som kyrkoledare och med präster och diakoner som delar av kyrkans vinningstjänst. Men Svenska kyrkan är också synodal, med både icke-vigda och vigda som förtroendevalda i församlingar, i stiftens styrelser och i kyrkomöte och kyrkostyrelse. Kyrkan är demokratiskt uppbyggd med ett avgörande inflytande från de förtroendevalda. Den har en evangelisk-luthersk bekännelse och antagna bekännelseskrifter. De liturgiska böckerna är gemensamma för hela kyrkan och speglar kyrkans tro, bekännelse och lära. Svenska kyrkan är rikstäckande med församlingar över hela landet. Medlemskap erhålls i huvudsak genom dopet. Den är en öppen folkkyrka enligt sin egen självförståelse och ställer inga bekännelsekrav på sina medlemmar men är en bekännelsekyrka och betonar Guds nåd i mötet med människan.

Equmeniakyrkan har bildats av de tre tidigaste frikyrkosamfundet i Sverige, Metodistkyrkan i Sverige, Svenska Baptistsamfundet och Svenska Missionskyrkan. Den har församlingar över hela landet. Kyrkan betecknar sig som *En kyrka för hela livet där mötet med Jesus Kristus förvandlar – mig, dig och världen*. Församlingarna är självständiga men förenas med varandra i en kyrkogemenskap i solidaritet och gemensamt ansvar. Men Equmeniakyrkan är inte bara demokratiskt synodal, den har också ordinerade pastorer och diakoner som fått ett särskilt uppdrag att förkunna, förvalta sakramenten, utöva omsorg om människor och leda församlingarnas liv. Kyrkans andliga ledare och främste företrädare är kyrkoledaren som avskiljs vid kyrkokonferensen. Det finns även biträdande kyrkoledare och regionala kyrkoledare. För Equmeniakyrkan är både dopet och det personliga ställningstagandet centralt för medlemskap.

Både Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan söker Kristi kyrkas enhet. Denna överenskommelse inleds med följande gemensamma grundläggande förståelse av kyrkornas uppdrag.

Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan är kallade att delta i Guds mission i världen och söka förverkliga Kyrkans synliga enhet. Vi är kallade att stärka vår samhörighet och att samverka i vittnesbörd och tjänst, även om det finns skillnader i kyrko-/församlingssyn och förståelsen av vinningen/ordinationen och sakramenten.

Båda kyrkorna är delar av Kristi världsvida kyrka och är kallade att verka för kyrkans synliga enhet. Equmeniakyrkan lägger fast sin syn på kyrkan som en enda och kyrkans kallelse till enhet i artikel 2 i *Teologisk grund för Equmeniakyrkan*.

Kyrkan är en enda, helig, universell och apostolisk. Kyrkan är en enda, vilket speglar enheten hos Gud, den treenige, med vilken kyrkan lever i gemenskap. Enhetens grund finns i Gud som Fader, Son och Ande. Kyrkan är Kristi kropp, den heliga Andens tempel och Guds folk. Den är kallad att ge uttryck för enhet inom ramen för mänsklighetens och hela skapelsens mångfald. Kyrkan är helig därför att den är skapad och utvald av Gud. Kyrkan är universell därför att den överskrider alla gränser och förkunnar evangelium för alla människor och hela skapelsen. Kyrkan är apostolisk därför att den är sänd i världen. Den vilar på apostlarnas och profeternas grund och har Kristus som hörnsten.²

Svenska kyrkans ekumeniska grund finns förklarad i den Augsburgska bekännelsen.

Kyrkan är de heligas samfund, i vilket evangelium rent förkunnas och sakramenten rätt förvaltas. Och för kyrkans sanna enhet är det nog att vara ense ifråga om evangeliets lära och förvaltningen av sakramenten.³

I kyrkoordningens avsnitt om Svenska kyrkans relationer till andra kyrkor och samfund betonas kallelsen till enhet.

Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan och har en kallelse till kyrkans synliga enhet. Utifrån kyrkans tro på Gud som skapande, upprättande och livgivande i hela världen, är den vidare ekumeniska kallelsen att verka för kyrkans enhet, mänsklighetens gemenskap och världens helande, samt att söka Guds tilltal i mötet med varje människa oavsett religiös tradition.⁴

Beskrivningarna skiljer sig något men för båda kyrkorna är således enheten ett centralt uppdrag och en kallelse.

I de samtal som nu förts mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan är det tre aspekter som är vägledande när de söker enhet med varandra. Det är det bibliska budskapet och uppmaningen från Kristus om att söka enhet, det är deltagandet i Guds mission i världen och det är mötet med samhället och de utmaningar det ställer kyrkorna inför.

Det som redan har uppnåtts i de ekumeniska överenskommelserna och de tidigare genomförda dialogerna är av stor betydelse. Dessa har inneburit ett närmande mellan de olika samfunden främst på lokal nivå där ett samarbete har växt fram på flera håll. Dialogerna har hjälpt kyrkorna att fördjupa sin förståelse av det som tidigare har varit konfliktpunkter mellan dem. En vilja till ytterligare fördjupning och förnyelse av vad som redan åstadkommit bär denna överenskommelse.⁵

² *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 2.

³ *Svenska kyrkans bekännelseskifter* 1957 s. 59, Augustana VII.

⁴ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014, Fjortonde avdelningen: Svenska kyrkans relationer till andra kyrkor och samfund. Inledning.

⁵ Enhetens motiv och utmaningar behandlas bland annat i *Ekumenisk överenskommelse* 2008 s. 19–24.

Kallelsen till enhet

Jesus Kristus bad i sin översteprästerliga förbön om lärjungarnas enhet, för att världen ska tro. Enheten är central för Jesus och han kopplar samman lärjungarnas och kyrkans enhet med den förening han själv har med sin Fader. Det avser en enhet, som visserligen präglas av mångfald i uttryck och gestaltning, men som ändå inte skiljer lärjungarna, och kyrkorna från varandra.

Jag ber att de alla skall bli ett och att liksom du, fader, är i mig och jag i dig, också de skall vara i oss. Då skall världen tro på att du har sänt mig. Joh 17:21.

I Efesierbrevet talas det om den andliga enheten. Dopet till Kristus är det synliga och förenande tecknet på den enhet, tro och tjänst som Guds folk delar. Aposteln understryker innehållet och betydelsen av detta när han skriver:

Sträva efter att med friden som band bevara den andliga enheten: en enda kropp och en enda ande, liksom ni en gång kallades till ett och samma hopp: En är Herren, en är tron, ett är dopet, en är Gud och allas fader, han som står över allting, verkar genom allt och finns i allt. Ef 4:3-6.

I det bibliska vittnesbördet från den första kyrkan berättas både om spänningar och gemensamma beslut. Frågan om enheten var central redan då. Jesus kopplar samman enheten med möjligheten till tro; splittring hindrar människor att tro på honom som Guds Son. Efesierbrevet talar om den andliga enheten och nämner viktiga karaktäristika. I dessa kan kristna och kyrkor i alla tider spegla sig.

Hoten mot enheten fanns redan när apostlarna sökte förstå sitt uppdrag i förhållande till den omgivande världen. Så här formuleras det i ett aktuellt ekumeniskt dokument från Kyrkornas världsråd (KV):

Vikten av kristen enhet när det gäller kyrkans uppdrag och identitet framgår tydligt redan i Nya testamentet. I Apostlagärningarna 15 och Galaterbrevet 1–2 är det tydligt att uppdraget att predika för hedningarna medförde spänningar och hotade att skapa splittring mellan de kristna.⁶

Frågan om kyrkans uppgift i världen var nära att skilja de kristna från varandra men kyrkan höll samman fram till splittringen mellan öst och väst 1054. Reformationstidevarvet medförde ytterligare uppdelningar i olika samfund. Den moderna ekumeniska rörelsen föddes på missionsfälten, där insikten växte att splittringen, när de nationella kyrkorna etablerade sina egna kyrkor i andra delar av världen, undergrävde evangeliets trovärdighet och kraften i det diakonala uppdraget. I dag förenar uppgiften att söka enhet kristna och kyrkor med varandra utifrån samtidens utmaningar. Det är inte i första hand en organisatorisk enhet, utan en enhet som gör att kyrkorna i mångfald kan verka tillsammans. Enhetssträvandena och kyrkans uppdrag i världen har ett nödvändigt samband, båda djupt förankrade i evangeliet.⁷

Att delta i Guds mission

Delaktigheten i Guds mission, *Missio Dei*, i världen är central. Det handlar inte främst om en kyrklig aktivitet utan om förståelsen av Gud som en missionerande Gud i ett trinitariskt

⁶ Kyrkan - på väg mot en gemensam vision 2014 s. 16.

⁷ Sambandet mellan enhet och uppdrag speglas i två nya dokument från Kyrkornas världsråd: Kyrkan - på väg mot en gemensam vision 2014, Tillsammans för livet 2013.

perspektiv. Tron på Gud Fadern som sänder Sonen i världen, Fadern och Sonen som sänder Anden fördjupas med förståelsen att Fadern, Sonen och Anden sänder kyrkan in i världen. Gud är inte bara den som sänder, Gud är också sändningens innehåll. Kyrkan är ett instrument för Guds sändning i världen. Att vara med i Guds sändning i världen är att delta i Guds kärlek till människan, för Gud är kärlekens källa. Det handlar om Guds rörelse till människorna.⁸

Det senaste missionsdokumentet från KV *Tillsammans för livet. Mission och evangelisation i en värld i förändring* (2013) vidgar perspektivet än mer mot hela världen, *oikumene*, och skapelsen.

Gud sände inte Sonen för att frälsa enbart mänskligheten eller bara ge oss en del av frälsningen. Evangeliet innebär goda nyheter för varje del av skapelsen och för varje nyans av våra liv och samhällen. Det är därför nödvändigt att känna igen Guds mission i en kosmisk mening och att bejaka allt liv. Hela *oikumene* är förenat i Guds livsväv. Det finns uppenbara hot mot vår planets framtid.⁹

Guds mission i världen avser inte bara människan, den avser hela skapelsen. Målet är en försonad mänsklighet och en förnyad skapelse. Guds handlande berör det sociala och politiska livet i världen och kyrkans uppgift är att se och delta i Guds verk.

Mission är överflödet av den oändliga kärleken i treenigheten. Guds mission börjar med skapelsen. Skapelsens liv är sammanflätat med Guds liv. Guds andes mission omfattar oss alla i en oändlig nådesakt. Vi är därför kallade att röra oss bortom ett snävt människocentrerat synsätt för att istället omfamna mission som ger uttryck för vår försonade relation med allt skapat liv. Vi hör jorden ropa när vi lyssnar till ropen från de fattiga och vi vet att från dess början har jorden ropat till Gud över mänsklighetens orättvisa (1 Mos 4:10).¹⁰

Mission är ett dominerande motiv som kallar kyrkorna att finna fördjupad gemenskap. Det lyftes fram i bakgrundsdokumentet till överenskommelsen mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan och i slutrapporten från dialogen mellan Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet. Även i Ekumeniakyrkans och Svenska kyrkans officiella dokument kommer denna missionsmotivering till uttryck.¹¹

Samhällets utmaningar

Mycket har förändrats sedan 1800-talet då flera nya samfund växte fram i kritisk reaktion gentemot enhetskyrkan. Kyrkornas konfliktfrågor är nu helt andra än de var i det enhetssamhälle som då präglade Sverige. Sekularisering, individualism, den mångreligiösa utvecklingen, olika typer av extremism, främlingsfientlighet och ett andligt sökande som inte nödvändigtvis ser institutionell religion som ett alternativ, allt detta och mycket annat ställer kyrkorna gemensamt inför nya utmaningar. De ekumeniska strävandena handlar inte om snävt inomkyrkliga frågor, utan om behovet av att gemensamt ta ansvar i Guds mission idag lokalt och globalt.

⁸ Tillsammans för livet 2013, s 7, Mission and Evangelism in Unity Today 1999, Engelsviken 2009.

⁹ Tillsammans för livet 2013 s. 8.

¹⁰ Tillsammans för livet 2013s. 13 f.

¹¹ Ekumenisk överenskommelse 2008 kap 1, Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011s. 4, 8 f, *Teologisk grund för Ekumeniakyrkan* 2014 art 32.

I sina stadgar uttrycker Equmeniakyrkan sitt ansvar i samhället.

Equmeniakyrkan vill värna rätten och avslöja orätten, uppmuntra till delaktighet och medansvar i samhället, bidra till utjämning av världens resurser, verka för fred och försoning samt ta sitt ansvar för att förvalta Guds skapelse.¹²

Svenska kyrkan ser på sin kallelse i samhället på liknande sätt.¹³

Människor i utsatta livssituationer

Även i Sverige finns människor som är särskilt utsatta och där samhällets skyddsnät inte räcker till. Dessa människor söker ofta kyrkornas stöd. Genom sitt sociala arbete, sin diakoni, vill kyrkorna möta dessa behov.

Diakoner som vigs till tjänst i Svenska kyrkan lovar att ”försvara människors rätt och stå på de förtrycktas sida”. De som ordineras till diakoner i Equmeniakyrkan har bland annat till uppgift att ”särskilt stödja människor i utsatta livssituationer och stå på de förtrycktas sida.”¹⁴

Människor i utsatta livssituationer frågar sällan efter konfessionella skillnader. Ett fördjupat samarbete mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan ger större möjligheter att möta människor med diakoni och tjänst och visa att den utsattes behov går före konfessionella skillnader och därmed också bli ett svar på Jesu bön om enhet.

Utanförskap

Människors förutsättningar och möjligheter skiftar i det svenska samhället. Förutsättningarna skiljer sig inte bara mellan dem som har det gott ställt och dem som är mindre bemedlade utan också mellan dem som bor i storstad och dem som bor i glesbygd. Utbildning och hälsa är viktiga faktorer för arbete och ett gott liv. Ibland uppfattar sig människor stå utanför det etablerade samhället och har låg tilltro till sina möjligheter att förbättra sin framtid. Jämställdheten mellan könen kan fortfarande förbättras.

Kyrkorna utmanas av att människor på olika sätt står utanför eller upplever sig stå utanför det svenska samhället. Kyrkan har inte alltid agerat i människovärdes- och rättvisefrågor i samhället, men har alltmer tagit sig an denna uppgift. Den profetiska rösten måste höras och diakonins gärningar utföras. Gud verkar i världen och ger människor, kristna och alla av god vilja, ansvar att verka för ett gott liv.

Etnisk mångfald

Den etniska mångfalden är en bestående del i det svenska samhället. Ungefär en femtedel av Sveriges befolkning har rötter i någon annan del av världen och bland dessa finns det många för vilka tro och religion är naturliga och omistliga livsfaktorer. Många kristna från andra delar av världen söker sig till svenska kyrkor och församlingar.

¹² *Stadgar för Equmeniakyrkan* 2011 § 1, mom. 4.

¹³ En livsbefrämjande tro som vår drivkraft 2013, *Mission. Förvandling - Försoning - Upprättelse* 2009.

¹⁴ Diakonvigning, *Den svenska kyrkohandboken* 2003, *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 36.

För de svenska kyrkorna är det en gemensam angelägenhet att möta människor från andra länder som uttrycker behov av tro och tillhörighet. Även här har Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan ett gemensamt ansvar att aktualisera frågor om människovärde och global solidaritet och samhörighet.

Sekularisering

Begreppet sekularisering används ofta för att beskriva religionens minskande betydelse i ett land eller en kultur. Samtidigt som begreppet används som en beskrivning av Sverige så tillhör en majoritet av befolkningen en religiös gemenskap, som dock inte alltid är kristen. Immigration till Sverige för med sig att religionens betydelse och synlighet ökar i samhället. Det är fler som räknar med en högre makt eller en Gud än de som kontinuerligt deltar i gudstjänst och annan kyrklig verksamhet. Sekularisering, individualism, den mångreligiösa utvecklingen och ett andligt sökande som tar sig andra uttryck än i de institutionella kyrkorna är nya utmaningar. När delaktigheten i religiöst liv och riter minskar, minskar både kunskapen och erfarenheten om de berättelser som ger nycklar för att tolka livet i historiska och religiösa perspektiv. Det är en gemensam uppgift att möta denna brist av levande kunskap om och erfarenhet av tro och religion.

Polarisering

Efter terrorattentaten i USA den 11 september 2001 tenderar frågor om tro och religion att bli alltmer polariserade. Religiöst extrema grupper terroriserar andra och religionen har blivit allt mer närvarande i världspolitiken. Misstänksamhet mot det främmande i allmänhet och islam i synnerhet finns också i det svenska samhället. Moskées och synagogor hotas och utsätts för förstörelse. Enskilda personer trakasseras för att de klär sig på ett sådant sätt att de kan förknippas med en viss religion. Det finns både islamofobi och antisemitism i Sverige.

Migrationen till Sverige har ökat starkt och är en utmaning för samhället men också för kyrkorna. I det goda samhället samverkar många krafter för att möta dem som tvingats lämna allt för att finna en tillflykt. Här kan Eumeniakyrkan och Svenska kyrkan tillsammans bidra till ett mänskligt, varmt och öppet klimat och till integrationen. Ett gemensamt uppdrag är också att värna religionsfriheten och alla människors rätt att uttrycka tro och tillhörighet.

Fred, klimatfrågan och mänskliga rättigheter

De globala utmaningarna är många. De handlar om fred i världen och vägar till att bygga fred. De handlar om respekt för de mänskliga rättigheterna, för kvinnors och barns rätt till värdiga liv och möjlighet till utveckling. De handlar vidare om att ta ansvar för kommande generationers livsmiljö. Den ekonomiska utvecklingen, skillnaderna mellan världens rika och fattiga och vägar till att nå en utjämning ställer krav på alla världens samhällen till anpassning och bistånd. Jordklotets överlevnad med de långsiktiga klimatförändringarna fordrar ändrad livsföring och påverkar redan idag de allra fattigaste. De globala frågorna är en angelägenhet för politiker och samhällsinstitutioner men också för kyrkorna som tillsammans kan ge röst åt dem som ingen röst har och understryka gemensamma mänskliga värden.

Genom KV deltar Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan tillsammans med andra kyrkor i arbetet för fred, rättvisa och mänskliga rättigheter och samförstånd mellan länder, folk och

konfessionella familjer. Ett fördjupat samarbete mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan skulle ytterligare stärka engagemanget i KV och vara ett uppfordrande tecken på kristen enhet.

Den lokala enheten

De utmaningar som möter kyrkorna i samhälle och värld söker inte konfessionella svar. Därför är fördjupad gemenskap mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan ett bidrag till att kyrkorna framträder samlade i Sverige.

I direktiven för samtal mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan anges att syftet med en överenskommelse är att den ska vara till stöd för lokal samverkan. Denna riktlinje härrör ur konkret erfarenhet, nämligen att det är på den lokala församlingsnivån som tidigare överenskommelser har haft sin stora betydelse.¹⁵ Den kan också principiellt motiveras av den grundläggande enhetsvision som KV förespråkar så som den formulerades i New Delhi 1961:

Alla kristna på varje ort är enligt Guds vilja och efter den gåva Gud vill skänka kallade till full gemenskap med varandra och att leva i gemenskap med hela Kristi kyrka. Det gemensamma gudstjänstfirandet, förkunnelsen, nattvardsfirandet och samhällstjänsten vittnar om denna gemenskap.¹⁶

Det finns olika tolkningar av vad gemenskap på lokal nivå kan innebära. I internationell ekumenik skiljer man mellan fullständig gemenskap (full communion) eller partiell gemenskap (partial communion). Här handlar det inte om kyrkogemenskap i bemärkelsen ”full communion”, utan uttrycket fördjupad gemenskap används i detta dokument och kvalificerar den ekumeniska överenskommelsens karaktär. I fullständig kyrkogemenskap brukar kvarvarande teologiska skillnader inte anses utgöra hinder för ett fullt ut delat kyrkligt liv. I den fördjupade gemenskapen mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan finns det dock teologiska skillnader som behöver hanteras lokalt. Därför skiljer sig denna relation i vissa avseenden från gemenskapen som t ex Svenska kyrkan har med kyrkorna i Borgågemenskapen eller Equmeniakyrkan har med United Methodist Church. Denna överenskommelse får tolkas utifrån det grundläggande perspektivet att den ska utveckla förutsättningar för större konkret gemenskap och samverkan på lokal nivå. Det står i samklang med den grundläggande synen om den lokala församlingen som den viktigaste platsen för kyrkans enhet.

Grunden är den ekumenik i församlingen som direkt påverkar kristna människors dagliga liv när församlingen söker kontakt med andra kristna, lär känna deras traditioner, ber och firar gudstjänst tillsammans och samverkar i olika uppgifter där möjlighet finns.¹⁷

På varje ort kan församlingarna med stöd i överenskommelsen utveckla ett större eller mindre samarbete och hitta vägar till ökad gemenskap. Så syftar genomgående i detta dokument termen ”överenskommelse” på det som har formulerats på samfunds nivå som grund för den samverkan som sker på lokal nivå och som där kan regleras i ”avtal”.

¹⁵ Se bilaga 2.

¹⁶ Boëthius *et al.* 1962. Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 21 f.

¹⁷ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014, 14:e avdelningen. Svenska kyrkans relationer till andra kyrkor och samfund, Inledning.

Bakgrund

Den ekumeniska processen

Svenska Missionskyrkan, Metodistkyrkan i Sverige och Svenska Baptistsamfundet antog 2009 en avsiktsförklaring om att bilda ett nytt gemensamt kyrkosamfund. I inledningen till avsiktsförklaringen angavs att de ekumeniska överenskommelser som Metodistkyrkan i Sverige respektive Svenska Missionskyrkan hade med Svenska kyrkan skulle föras vidare.

Equmeniakyrkan bildades i juni 2011 av Metodistkyrkan i Sverige, Svenska Baptistsamfundet och Svenska Missionskyrkan. En teologisk grund antogs tillsammans med stadgar för det nya samfundet.¹⁸

De tre samfunden hade inlett sitt samarbete i början av 1900-talet med bildandet av Frikyrkliga Samarbetskommittén som under 1950-talet föreslog en federation av de då existerande frikyrkorna i Sverige. Detta förslag avvisades bland annat av det skälet att flera menade att det inte räckte med att bilda en federation – med fortsatta olikartade strukturer för de olika samfunden – utan såg fram emot ett nytt samfund som på sikt skulle ersätta de tidigare.

Under 1960-talet påbörjades en utveckling som ledde till bildandet av gemensamma församlingar; det var framförallt baptist- och missionsförsamlingar som gick samman. 1969–1971 genomfördes de så kallade tresamfundssamtalen som syftade till att bilda ett gemensamt samfund mellan Metodistkyrkan i Sverige, dåvarande Svenska Missionsförbundet och Svenska Baptistsamfundet. Tiden var dock ännu inte mogen för ett nytt samfund.¹⁹

Equmeniakyrkans identitet formas i spänningsfältet mellan det gamla och det nya. De tre samfund som bildat den nya kyrkan bar på långa traditioner och erfarenheter både lokalt och nationellt av att ha tolkat evangeliet och försökt leva ut det i ord och handling i samhället. Det nya utgörs av Equmeniakyrkans antagna teologiska grunddokument, stadgar, verksamhetsplaner och strategidokument. Till det kommer ett nytt nationellt kansli och ett nytt ledarskap. Samtidigt kommer Equmeniakyrkans identitet till uttryck genom dess församlingar som inte är nya i samma mening som kyrkan. För närvarande pågår lokalt processer där församlingar byter namn och antar nya stadgar i samklang med Equmeniakyrkans grunddokument. Flertalet församlingar har ännu inte bytt namn utan lever med en lokal identitet inom den nya kyrkan.

De tre samfund som bildat Equmeniakyrkan har länge och på olika sätt relaterat till Svenska kyrkan. De överläggningar som nu genomförts mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan tar hänsyn till de senaste årens utveckling samtidigt som det finns ett omfattande material rörande tidigare relationer. Detta material, som inte tryckts om i detta dokument, återfinns som hänvisningar i texten men också i den avslutande bibliografin och litteraturförteckningen.

En inventering har utförts rörande hur det lokalekumeniska arbetet gestaltats efter tidigare

¹⁸ *Stadgar för Equmeniakyrkan 2011; Teologisk grund för Equmeniakyrkan 2014.*

¹⁹ För de olika processerna under 1900-talet se Bergsten 1995 och Selinder *et al.* 2008.

överenskommelser. I de fall församlingar samverkar med varandra samarbetar i stort sett alla omkring gudstjänsten medan ungefär hälften samverkar omkring diakoni. Andra områden där samarbete är vanligt är barn- och ungdomsarbete och musikverksamheten. De församlingar som samverkar med varandra är mycket nöjda med sitt samarbete och fyra av fem har skrivit samarbetsavtal med varandra. Det stärker uppfattningen att det finns starka skäl att fortsätta samverkan och sluta en ekumenisk överenskommelse mellan samfunden. En sammanfattning av enkätens resultat återfinns i bilaga 2.

Svenska Missionskyrkan och Svenska kyrkan

Samtalen mellan Svenska Missionsförbundet och Svenska kyrkan inleddes 1965 och en rad gemensamma dokument har utarbetats sedan dess i vilka de ekumeniska frågorna förtydligats och fördjupats.²⁰ Efter mer än fyrtio års samtal beslutade Svenska Missionskyrkans kyrkokonferens och Svenska kyrkans kyrkomöte om en ekumenisk överenskommelse som undertecknades 2006.

I sammanfattning bestod överenskommelsen av tre delar:

Kyrkorna erkänner varandra som apostoliska kyrkor med gemensam bekännelse av den apostoliska tron och gemensam förståelse av sakramenten. Kyrkorna erkänner varandras vignings- respektive ordinerade tjänster samt gemensam tjänst inom ramen för lokalt samarbetsavtal. Vid övergång till den andra kyrkans tjänst tillämpas inte reordination.

Kyrkorna vill öppna för gemensamt gudstjänstliv, fördjupa gemenskapen i samråd om tro och liv, upplåta varandras kyrkor för till exempel vigsel och begravningar, stärka sina ekumeniska relationer i Sverige och bidra till att andra kyrkor i den världsvida gemenskapen verkar för närmare samhörighet.

Kyrkorna uppmanar sina församlingar, där förutsättningar finns, att genom lokala samarbetsavtal dela ett gemensamt liv i gudstjänst, uppdrag och tjänst, välkomna medlemmarna i kyrkorna att ta emot sakrament och pastorala tjänster, inbjuda varandra vid mottagande av kyrkoherde respektive installation av församlingsföreståndare och verka för ökad samhörighet med andra församlingar.²¹

I anslutning till den ekumeniska överenskommelsen mellan Svenska Missionskyrkan och Svenska kyrkan har drygt sjuttio lokala samarbetsavtal tecknats.

Metodistkyrkan i Sverige och Svenska kyrkan

Den första samtalsdelegationen mellan Metodistkyrkan i Sverige och Svenska kyrkan arbetade under perioden 1979–1985. En internationell dialog fördes samtidigt mellan Lutherska världsförbundet (LVF) och World Methodist Council (WMC) vilken gav rekommendation om predikstols- och altargemenskap. Slutrapporten i den svenska dialogen gav följande rekommendation:

²⁰ Följande rapporter har lagts fram: *Samtal om samverkan : Svenska Kyrkan, Svenska Missionsförbundet* 1971, *På väg mot kyrkogemenskap (ej publicerad)* 1990, *Guds kyrka och en levande församling* 1995, *På väg mot djupare enhet* 2000, *Förslag till överenskommelse* 2004.

²¹ Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 3 f. (Själva överenskommelsen är från 2006, men finns publicerad med förklarande kommentarer i denna bok från 2008.)

Vi rekommenderar de beslutande organen i respektive kyrkor, att på grundval av här redovisade enighet

- erbjuda varandra full förkunnelse- och sakramentsgemenskap
- erkänna ordinationens giltighet i det andra samfundet och i samband därmed öppna möjlighet för det andra samfundets präster/biskopar att assistera vid präst- och biskopsvigning.

Konsekvenserna av dessa beslut bör bli

att gemensamma gudstjänster med sakramentsförvaltning kan hållas

att präst ej reordinerar vid övergång till tjänst i det andra samfundet

att båda samfunden behåller sin organisatoriska självständighet

att möjlighet till organisatorisk kyrkogemenskap i samlarbetskyrkans form öppnas.²²

Årskonferensen i Metodistkyrkan i Sverige ställde sig 1985 bakom rapporten. Svenska kyrkan beslöt 1988 att först reda ut den inomkyrkliga relationen till Evangeliska Fosterlandsstiftelsen (EFS) och därefter ta ställning till relationen till Metodistkyrkan i Sverige.

En andra samtalsdelegation tillsattes 1990 och den upprepade rekommendationerna med tillägget att gemensamma gudstjänster hålls under ledning av ordinerad pastor i Metodistkyrkan i Sverige eller präst i Svenska kyrkan. Dessutom förutsattes att ordinerad präst eller pastor vid ansökan om prästerlig befattning i den andra kyrkan skulle behörighetsprövas med avseende på lämplighet och utbildning samt avlägga prästlöften inför biskop i domkapitel respektive avge lojalitetsförklaring.

Den andra samtalsdelegationens rekommendationer antogs av de beslutande organen i Metodistkyrkan i Sverige 1992 och i Svenska kyrkan 1993.²³

Svenska Baptistsamfundet och Svenska kyrkan

Samtal mellan Svenska Baptistsamfundet och Svenska kyrkan inleddes under slutet av 1990-talet och samtalsomgångarna redovisade sina resultat i tre rapporter.²⁴ I rapporten *Vänskap och samverkan* (2006) konstateras

[...] att vi erkänner varandra som kristna bröder och systrar. Vi bekänner gemensamt att Jesus Kristus är Herre [...] och vi delar samma uppdrag att göra Jesus Kristus känd, trodd och efterföljd i hela världen.²⁵

Den tredje och avslutande samtalsomgången hade uppdraget att undersöka förutsättningarna för en ekumenisk överenskommelse och förslag till lokala avtal. Slutrapporten 2011 anger att det i samtalen varit naturligt att i första hand identifiera och förtydliga det som är gemensamt. Delegationen har påfallande ofta känt igen sig då den trängt fram till frågornas innersta mening. Ändå finns skilda teologiska tolkningar, framför allt när det gäller dopet.

²² Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993

²³ För samtalsomgångarna se Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993. Den internationella dialogen återfinns i *The Church: community of grace* 1984.

²⁴ De två första rapporterna *Utmaningar och möjligheter* (2000) och *Vänskap och samverkan* (2006) har publicerats i den sista rapporten Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011.

²⁵ Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011s. 70.

Trots den växande samsynen och nya pastorala förhållningssätt i båda samfunden, kvarstår en skillnad främst i frågan om den principiella möjligheten att en som döpts i tidig ålder utan personlig bekännelse kan genomgå bekännelse dop senare i livet. Vissa skillnader finns också i ämbets- och kyrkosyn, samt konfirmation. Denna situation gör det svårt att i nuläge ingå en överenskommelse om kyrkogemenskap på samfunds nivå, men det som skiljer uppfattar vi dock inte som hinder för möjligheten till lokal samverkan.²⁶

Slutrapporten anger vidare att ett avgörande skäl för att avsluta samtalen utan konkret förslag till ekumenisk överenskommelse var att Svenska Baptistsamfundet fattat beslut om att arbeta för ett nytt gemensamt kyrkosamfund tillsammans med Metodistkyrkan i Sverige och Svenska Missionskyrkan. Uppdraget fördes därför över till det nya samfundet och Svenska kyrkan.²⁷

Kyrkorna i det ekumeniska landskapet

Såväl Equmeniakyrkan som Svenska kyrkan ingår i ekumeniska nätverk med varierande sammansättningar. Det innebär också att det redan finns mötesplatser både nationellt och internationellt där samfunden samverkar i en direkt relation eller som parter inom nationella och internationella kyrkliga organ.

Inom landet påbörjades ett samarbete under 1930-talet inom Svenska ekumeniska nämnden. Denna ekumeniska samverkan utvecklades och fördjupades i en tydligare form när Sveriges kristna råd (SKR) bildades 1992. Rådet utgör nu mötesplats för Sveriges lutherska, romersk-katolska, frikyrkliga och ortodoxa kyrkor. Principen är att Rådet utgörs av *kyrkorna tillsammans*, en organisationsform präglad av ömsesidighet och gemensamt ansvarstagande.

De stora ekumeniska riksmötena under senare delen av 1900-talet utgjorde också gemensamma mötesplatser för inspiration och andlig förnyelse. Med sin öppna och allmänna karaktär med många deltagare från respektive kyrkor erbjöd de goda tillfällen att föra ner ekumeniska impulser och visioner till lokal nivå.

Båda samfunden är också medlemmar i KV med cirka 350 medlemskyrkor och i Konferensen för europeiska kyrkor (KEK) med cirka 125 medlemskyrkor i Europa. Dessa organ samlar samfund inom de protestantiska, ortodoxa, anglikanska och gammalkatolska traditionerna. Både Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan är representerade i KV:s centralkommitté och Svenska kyrkan i KEK:s styrelse.

De båda kyrkorna har även ett stort antal egna ekumeniska överenskommelser med andra samfund som de har till uppgift att på olika sätt vårda och utveckla. Dessa ekumeniska relationer förblir även i fortsättningen något för det enskilda samfundet och överförs inte på den andra kyrkan på grund av denna överenskommelse även om den sammantaget förändrar

²⁶ Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 5.

²⁷ Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 6.

det ekumeniska landskapet och receptionsprocessen.²⁸

Equmeniakyrkan

De ekumeniska och internationella relationer som Svenska Missionskyrkan, Metodistkyrkan i Sverige och Svenska Baptistsamfundet hade har övertagits av Equmeniakyrkan. Den teologiska grunden för Equmeniakyrkan anger att enhetens grund finns i Gud som Fader, Son och Ande. Kyrkan är kallad att ge uttryck för enhet inom ramen för mänsklighetens och hela skapelsens mångfald.²⁹

Det nya samfundet är utöver medlemskapet i KV och KEK enligt stadgarna medlem i World Methodist Council (WMC), European Methodist Council (EMC), Baptist World Alliance (BWA), European Baptist Federation (EBF), World Communion of Reformed Churches (WCRC), International Fellowship of Free Evangelical Churches (IFFEC) och SKR.

Genom ett särskilt avtal är Equmeniakyrkan ansluten som förenad kyrka (*Affiliated United Church*) till The United Methodist Church (UMC)³⁰ och 2015 träffades en överenskommelse om fullständig kyrkogemenskap, ett av flera uttryck för att Equmeniakyrkan vårdar relationen till de sammanhang som bildarsamfunden relaterade till samtidigt som den tydligt söker sig vidare till den ekumeniska rörelsen.

2016, när samtalsdelegationen mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan är i slutfasen av sitt uppdrag, arbetar Den reformerta världsgemenskapen, World Communion of Reformed Churches, med Den gemensamma deklARATIONEN om rättfärdiggörelseläran som tidigare antagits av den Romersk-katolska kyrkan och Lutherska världsförbundet. Medlemskapet i Den reformerta världsgemenskapen har Equmeniakyrkan övertagit från Svenska Missionskyrkan.

Tidigare förde Svenska Missionskyrkan och Stockholms katolska stift ekumeniska samtal vilket bl a ledde till ett ömsesidigt erkännande av varandras dop. Sedan 2015 har Equmeniakyrkan en dialog med Stockholms katolska stift.

Bildarsamfundens internationella samarbetsrelationer har övertagits av Equmeniakyrkan vilket innebär att samfundet på olika sätt relaterar till självständiga kyrkor och samfund i ca 25 olika länder. Vissa av dessa kyrkor är konsekvenser av svensk mission, andra relationer är formade på senare år. Ett betydande antal av kyrkans församlingar har egna relationer till församlingar i en eller flera av de internationella samarbetskyrkorna.

²⁸ Ekumeniskt behandlat inom Nordiska ekumeniska rådet 1998, se Ekumeniska konsekvenser, 1998.

²⁹ *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 2.

³⁰ World Methodist Council, som bildades 1881, är en sammanslutning av kyrkor i den metodistiska traditionen. WMC har medlemssamfund i 132 länder med sammanlagt ca 75 miljoner medlemmar. United Methodist Church, med vilken Equmeniakyrkan har avtal, samlar ca 13 miljoner metodister, merparten av dem i USA. European Methodist Council är ett samarbetsorgan för ledare inom den europeiska metodismen. Baptist World Alliance bildades 1905. BWA samlar över 200 baptistsamfund med sammanlagt ca 50 miljoner medlemmar. European Baptist Federation bildades 1949 och har ett femtiotal medlemssamfund med tillsammans ca 800 000 medlemmar. World Communion of Reformed Churches representerar ca 80 miljoner kristna i bland annat presbyterianska, reformerta och förenade kyrkor i över 100 länder. International Fellowship of Free Evangelical Churches bildades 1948 som ett nätverk av kyrkor och samfund med ett aktivt missionsarbete. Flera av de kyrkor som bildats genom denna mission är idag själva medlemmar i IFFEC.

I den nordiska kontexten är förekomsten i Sverige av förenade församlingar i stort sett unik. En förenad församling är en församling som tillhör två eller flera samfund. Mer än hälften av medlemmarna i Svenska Baptistsamfundet tillhörde en förenad församling och en av faktorerna bakom bildandet av Equmeniakyrkan var det faktum att två eller flera av bildarsamfundens församlingar redan förenats lokalt i syfte att uttrycka kristen enhet och stärka evangelisationsuppdraget. Förenade församlingar har även bildats som en konsekvens av utflyttning från landsbygden och minskade möjligheter för en enskild församling att ta ansvar för en kyrkobyggnad och/eller anställning av medarbetare. Även efter bildandet av Equmeniakyrkan finns förenade församlingar i samfundet framförallt med relation till Evangeliska Frikyrkan och Svenska Alliansmissionen. Ett fåtal församlingar i Equmeniakyrkan tillhör även Pingst – fria församlingar i samverkan eller EFS.

Svenska kyrkan

Svenska kyrkan var tidigt engagerad i den ekumeniska rörelsen när den utvecklades i början av 1900-talet i sin nuvarande form. Ärkebiskop Nathan Söderbloms (1866–1931) engagemang och insatser kom att få en grundläggande betydelse för världsekumeniken och Svenska kyrkans roll som brokyrka i den fortsatta utvecklingen. Det ekumeniska mötet i Stockholm 1925 blev i det avseendet en viktig milstolpe i den fortsatta processen, framför allt genom att det kom till stånd. Svenska kyrkan har också efterhand kommit att uppfattas som en brobyggarkyrka och förvaltar idag ett omfattande ekumeniskt nätverk såväl internationellt som inom Sverige. I detta ingår relationer mellan vänstift och vänförsamlingar samt den lokala ekumeniska gemenskap som utlandsförsamlingarna deltar i.³¹

Svenska kyrkan var en drivande kraft när LVF bildades i Lund 1947. Sedan dess har LVF en viktig roll i relationerna mellan kyrkor i den lutherska trostraditionen men har också en betydelsefull ekumenisk funktion.³²

De lutherska kyrkorna är ingen homogen grupp. Varierande praxis förekommer bland annat när det gäller utformningen av ämbetet, diakonatets plats i kyrkan och hur de ser på äktenskapsfrågor. Av tradition fogar Svenska kyrkan till den evangelisk-lutherska identiteten även en allmänkyrklig förståelse. Utifrån detta har Svenska kyrkan ibland kallat sig för evangelisk-katolsk.

Gemenskapen inom LVF utgör en viktig resurs, så väl när det gäller teologiska samtal som i samarbetet kring internationell diakoni och mission. Svenska kyrkan har därutöver, som ett resultat av sin historia, ett antal bilaterala relationer, framför allt med lutherska kyrkor, främst i Afrika, Asien och Latinamerika.

Relationen till den Romersk-katolska kyrkan såväl nationellt som internationellt utgör en viktig aspekt av Svenska kyrkans ekumeniska arbete. Den gemensamma deklARATIONEN om rättfärdiggörelseläran som antogs 1999 av den Romersk-katolska kyrkan och Lutherska världsförbundet innebar att de ömsesidiga fördömandena från reformationstiden förklarades inte längre gälla. Med utgångspunkt i detta arbete har en officiell dialog genomförts mellan å

³¹ För översikter av Svenska kyrkans ekumeniska engagemang se Fagerberg 1987 och Hansson 2014.

³² Lutherska världsförbundet, bildat 1947, är en gemenskap av 144 lutherska kyrkor i 79 länder med ca 72 miljoner medlemmar.

ena sidan den Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och Svenska kyrkan och å andra sidan Stockholms respektive Helsingfors katolska stift. Dialogen har resulterat i dokumentet *Rättfärdiggörelsen i kyrkans liv*.³³

Borgågemenskapen är en kyrkogemenskap mellan de lutherska och anglikanska kyrkorna i Norden och Baltikum, på de brittiska öarna och den Iberiska halvön. För Svenska kyrkans del har kontakterna och samarbetet med Church of England rötter i tidigt 1900-tal. Olika typer av kontakter har efterhand fördjupats och vidgats så att flera anglikanska och lutherska kyrkor har närmat sig varandra.³⁴

Sedan 1992 genomför Svenska kyrkan samtalsdagar med de ortodoxa kyrkorna om pastorala frågor. Bland annat genom detta initiativ och utifrån samarbetet i SKR har förutsättningar skapats för en dialog med den Serbisk ortodoxa kyrkan i Sverige och med den Koptisk ortodoxa kyrkan. Interkommunion (tillgång till varandras nattvardsbord) etablerades med den Skotska kyrkan 1961. Kyrkogemenskap ingicks med den Oberoende filippinska kyrkan (IFI) 1995. Ett förslag från en ekumenisk dialog mellan Svenska kyrkan och de Gammalkatolska kyrkorna inom Utrechtunionen om en överenskommelse om kyrkogemenskap godkändes av kyrkomötet 2015.³⁵

³³ Hallonsten & Persson 2000, *Rättfärdiggörelsen i kyrkans liv : rapport från den katolsk-lutherska dialoggruppen för Sverige och Finland* 2010.

³⁴ Tustin 1993, Österlin 1994. De kyrkor som ingår i Borgågemenskapen är Danska folkkyrkan, Engelska kyrkan, Estniska evangelisk-lutherska kyrkan, Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, Evangelisk-lutherska kyrkan i Litauen, Irländska kyrkan, Isländska kyrkan, Kyrkan i Wales, Lettlands evangelisk-lutherska kyrka utanför Lettland, Lusitanska kyrkan (Portugal), Lutherska kyrkan i Storbritannien, Norska kyrkan, Skotska episkopalkyrkan, Spaniens reformerade episkopalkyrka, Svenska kyrkan. Den Evangelisk-lutherska kyrkan i Lettland har observatörsstatus.

³⁵ Fagerberg 1987 s. 155 f, Hansson 2014 s. 255 f, Överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Filippinska oberoende kyrkan 1995.

Teologiska frågeställningar

Den tecknade överenskommelsen består av en kort inledning och därefter tre avsnitt i punktform med rubrikerna *Vi bejakar*, *Vi vill*, *Vi uppmanar*. I det första avsnittet *Vi bejakar* behandlas de teologiska frågeställningarna. Termen ”bejaka” används här istället för ”erkänna”. I ekumeniska överenskommelser har ”erkänna” ofta använts så att den kan uppfattas som en teknisk term förknippad med fullständig kyrkogemenskap. Det som bejakas i överenskommelsen anger den teologiska grunden för den fördjupade gemenskapen mellan våra två kyrkor. De två andra avsnitten *Vi vill* och *Vi uppmanar* behandlar överenskommelsens konsekvenser och innehåller en uppmaning till handling. I den mån dessa avsnitt har teologiska konsekvenser behandlas de också i detta kapitel.

Detta är inte en helt ny utredning av de två kyrkornas förhållningssätt i de frågor som här är aktuella, det vill säga normen för och det centrala innehållet i tron och synen på kyrkan, sakramenten samt kyrkans uppdrag och tjänster. Långtgående samtal hade redan förts mellan de tre samfund som bildat Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan.

Det nya samfundet har formulerat sin teologiska självförståelse i dokumentet *Teologisk grund för Equmeniakyrkan*, som bland annat tecknar dennas kyrkosyn/församlingssyn, syn på den ordinerade tjänsten, sakramenten och enheten. Denna syn är en utgångspunkt för den ömsesidiga förståelsen mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan och får läsas i ljuset av de tre traditioner som nu växer in i en ny identitet som förenad kyrka. Behandlingen av de teologiska frågorna bygger dels på det samförstånd som tidigare uppnåtts, dels på Equmeniakyrkans formulerade grunddokument, dels på Svenska kyrkans olika bekännelsedokument.³⁶

De två kyrkorna har delvis olika förutsättningar som påverkar utgångspunkterna för en jämförelse av deras respektive självförståelse. Svenska kyrkan har sedan 1500-talet uttryckt sin identitet genom antagandet av olika bekännelseskriterier. De tre samfund som bildat Equmeniakyrkan har sedan 1800-talet format sina teologiska traditioner där deras identitet kommit till uttryck utan att denna lades fast i antagna bekännelseskriterier. Dessa tolkningstraditioner förenas nu i Equmeniakyrkan. Bildarsamfundens traditioner har förts över till den nya kyrkan som teologisk resurs och det historiska arvet lever vidare i en större gemenskap. Utifrån sina traditioner försöker båda kyrkorna att förmedla evangeliet i nya tider.

Det går inte att direkt jämföra *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* med Svenska kyrkans bekännelseskriterier. I denna framställning kommer förutom hänvisningar till bekännelsedokumentens referenser även göras till de teologiska inledningarna till de olika kapitlen i Kyrkoordning för Svenska kyrkan. Dessa är inte en fullständig framställning av Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära och syftar inte heller till att vara detta. Som lättillgängliga, kortfattade sammanfattningar av Svenska kyrkans ståndpunkter belyser dessa teologiska inledningar till kyrkoordningens olika kapitel också denna överenskommelses

³⁶ I denna genomgång av de teologiska frågeställningarna används följande material: Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993, Ekumenisk överenskommelse 2008, Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014, *Svenska kyrkans bekännelseskriterier* 1957 *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014.

frågeställningar.

Synen på kyrkan

Vi bejakar

- *varandra som delar av Kristi kyrka i världen, vi bekänner den apostoliska tron och vi lever i den reformatoriska traditionen;*
- *vårt ömsesidiga nationella och internationella ekumeniska engagemang.*

Huvudtanken i det första konstaterandet om grunderna för fördjupad gemenskap är att de två samfundet bekräftar att de hör till Kristi kyrka samtidigt som de i överenskommelsens inledning tillstår att de delvis har olika sätt att gestalta och teologiskt förstå kyrkan.

Den djupare innebörden av kyrkans gemenskap som uttrycks med de bibliska motiven Kristi kropp, Andens tempel och Guds folk utgör en gemensam grund. I båda kyrkorna är församlingen den grundläggande enheten där Kristi kyrka tar gestalt.³⁷

Däremot finns olikheter i hur relationen mellan den lokala församlingen och kyrkan i vidare bemärkelse ska förstås. Tre olika synsätt brukar identifieras. Det episkopala synsättet som innebär att församlingarna ingår i en större enhet i ett område som biskopen har tillsyn över. I det kongregationalistiska synsättet är varje församling relativt självständig. I den konnektionala kyrkosynen bevaras samhörigheten mellan olika delar av kyrkan genom att församling och ordinerad ingår i en sammanbunden struktur lokalt och globalt. Allt detta har bearbetats i de olika dialogerna och slutsatsen har dragits att dessa förståelser inte behöver tolkas som motsatser. De kan förstås som historiskt och teologiskt betingade betoningar i hur kyrkans sociala kropp konkret kommer till uttryck samt hur makt och inflytande struktureras. Svenska kyrkan är episkopal. Equmeniakyrkan delar en kongregationalistisk syn i och med församlingens relativa autonomi. Samtidigt framhäver dess grunddokument tydligt ömsesidigheten mellan församlingarna och kyrkosamfundet, en ömsesidighet som funnits i olika grad i de tre samfund som bildat den nya kyrkan och starkast i den metodistiska traditionen. Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan bör kunna se varandra som delar av Kristi kyrka, eftersom det finns tidigare överenskommelser mellan bildarsamfund och Svenska kyrkan. De ovan nämnda skillnaderna har då inte befunnits utgöra hinder för en överenskommelse. Om samma skillnader ryms inom det nya samfundet har inte förutsättningen för att känna igen Kristi kyrka hos den andra kyrkan radikalt ändrats.³⁸

Bejakandet av varandra som kyrkor förtydligas i överenskommelsen genom att lyfta fram några aspekter av hur dessa kyrkor aktivt gestaltar sig som delar av Kristi kyrka: ”vi bekänner den apostoliska tron och vi lever i den reformatoriska traditionen”. Samtidigt som dessa aspekter förtydligar det som ger identitet åt kyrkorna är de också motiv för gemenskap. De visar nämligen att de två kyrkorna ser sig själva i samma traditionsfåra. Som delar av Kristi

³⁷ Luthers stora katekes, *Svenska kyrkans bekännelseskrifter* 1957 s. 448 ff, Andra avdelningen: Församlingarna, Inledning *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014, *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 3, 8–10.

³⁸ *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 10, 3–15. När det gäller tidigare ekumeniska överenskommelser har språkbruket varierat med ord som *erkänna*, *bekräfta*, *erbjuda varandra gemenskap*.

kyrka formas Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan således av att de är aktivt engagerade i bekännelse av apostolisk tro, i tolkning av liv och lära utifrån reformationens insikter samt i ekumeniska strävanden.

Att bekänna apostolisk tro förstås av båda kyrkorna som att grunda sin tro på evangeliet om Jesus Kristus förmedlat genom det apostoliska vittnesbördet i Bibeln.³⁹ Det innebär också att bekänna denna tro i handling genom att delta i apostlarnas sändning och uppdrag att förmedla evangeliet till världen. Denna gemensamma utgångspunkt uttrycks på olika sätt i materialet från dialogerna mellan de tre tidigare samfunden och Svenska kyrkan, och i *Teologisk grund för Equmeniakyrkan*. Båda kyrkorna är också överens om att bekännandet av apostolisk tro innebär att tolka evangeliet om Jesus Kristus i nya tider och kontexter. Båda bejakar att det finns allmänt erkända uttryck för denna tro i trosbekännelserna från den tidiga kyrkan. Detta konstaterades uttryckligt i de tidigare samtalen mellan samfunden, även om det påpekades att det inte finns en allmänt erkänd trosbekännelse i de baptistiska traditionerna på grund av skriftprincipen och frihetsprincipen.⁴⁰ För Equmeniakyrkan handlar trosbekännelsernas auktoritet om att de vittnar om tron; de kan användas för att uttrycka dess samhörighet med hela kyrkan.⁴¹ Betydelsen av dessa trosbekännelser vittnesbörd om apostolisk tro visas också ur innehållslig synpunkt. *Kyrkoordningen* fastslår att den kristna kyrkan bekänner en enda Gud – Fadern, Sonen och den heliga Anden – som skapar, frälser och ger liv. Svenska kyrkan ser sig själv som en del av den världsvida kyrkan i sin bekännelse och lovsång till en treenig Gud. *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* har en trinitarisk inledning och den sammanfattande beskrivningen av vad kyrkan är använder trosbekännelsernas kännetecken för kyrkan: en, helig, universell och apostolisk.⁴²

Den reformatoriska traditionen är givetvis inget enhetligt fenomen. Den mångfald som kyrkosamfunden som är representerade i denna process vittnar om har tidigare gestaltats i splittring och motsättningar. Idag finns en vilja att bejaka mångfalden som uttryck för trons rikedom. Det finns en önskan att fortlöpande hitta möjligheter till fördjupad gemenskap under växlande omständigheter och former. Ramarna ges av accepterandet av att de enskilda traditionerna har en historisk samhörighet inom den breda tolkningsfåra som går tillbaka till reformationstiden. De punkter som särskilt lyfts fram i överenskommelsens avsnitt *Vi bejakar...* är sådana där olika synsätt påverkar förutsättningar och former för liv tillsammans i fördjupad gemenskap. Det förutsätts att även olika tolkningar och betoningar av så centrala punkter i kristen tro som till exempel synd, nåd, rättfärdiggörelse, försoning och helgelse som tidigare orsakat splittring, kan rymmas i gemenskapen. För detta behövs en förståelse för de historiska och intellektuella förutsättningarna samt ett bejakande av den äkta intentionen i

³⁹ Kyrkoordningen anger i sin portalparagraf vad som är Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014.1. kap, Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

⁴⁰ Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 10 f.

⁴¹ *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art 4–6, *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 Första avdelningen: Svenska kyrkan som evangelisk-lutherskt trossamfund, Inledning.

⁴² *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014, 1 kap. *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art 1. De apostoliska och Nicenska trosbekännelserna är centrala i Svenska kyrkans bekännelse. Den andra samtalsdelegationens rapport mellan Svenska kyrkan och Metodistkyrkan i Sverige beskriver den gemensamma grunden i trosbekännelsernas treenighetslära mest ingående, Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993. Denna rapport och Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 20, 74 f anknyter till kyrkans kännetecken.

varje tolkning. Problem uppstår om de tas till intäkt för att avvisa varandra.⁴³

Själva processen att finna uttryck för fördjupad gemenskap mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan är ett tecken på det ekumeniska engagemang som karaktäriserar dessa båda kyrkor. Men det ekumeniska engagemanget är bredare och djupare än så, vilket exemplifieras av de sammanhang där båda kyrkorna har förpliktat sig att arbeta för enhet. Medlemskap i dessa ekumeniska organisationer talar om identiteten som delar av Kristi kyrka i världen.

Synen på sakramenten

Vi bejakar

- att Kristus är närvarande och verkar i sakramenten i våra kyrkor

I den andra samtalsdelegationens rapport från dialogen mellan Svenska kyrkan och Metodistkyrkan i Sverige ges en gemensam beskrivning av vad ett sakrament är. I överenskommelsen mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan står det att de två kyrkorna har en gemensam förståelse av sakramenten. I slutrapporten från dialogen mellan Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet framgår att det finns en likartad förståelse av dopet och nattvarden.⁴⁴

Läran om sakramenten

Förståelsen av sakramenten rymmer två aspekter; dels definitionen av vad ett sakrament som sådant är, dels uppfattningen om de enskilda handlingar som räknas till denna kategori. Att beskriva hur två kyrkors förståelse av sakramenten relaterar till varandra måste ta hänsyn till båda aspekterna. I inledningen till denna överenskommelse konstateras att det finns skillnader mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan.

I samtalen mellan de tidigare tre samfundet har det framgått att det finns skillnader i de uttryck som används för att hävda en gemensam syn, och att det finns delvis olika sätt att förstå vissa teologiska förutsättningar och konkreta konsekvenser. Detta gäller framförallt aspekter av dopsynen, och därför var det konsekvent att dialogen mellan Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet beskrev läget med formuleringen *likartad förståelse*.⁴⁵ Vissa skillnader har följt med in i det nya samfundet. Trots dessa skillnader finns en gemensam övertygelse om att Gud verkar i sakramenten.

I *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* finns en definition av det som är gemensamt för både dop och nattvard som sakrament:

⁴³ Frågan om rättfärdiggörelse och helgelse togs till exempel upp i Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993 s. 62 f, där det även finns en gemensam beskrivning av huvudpunkterna men den pekar även på nyansskillnader i förståelsen av vissa aspekter. I Guds kyrka och en levande församling 1995 s. 131 konstateras att rättfärdiggörelsen genom tron nog är i båda samfundet det djupaste uttrycket för vad kristen tro är, och även om det finns olika betoning på *förklarad rättfärdig* och *gjord rättfärdig* har detta blivit allt mindre viktigt i dagens ekumeniska situation. I På väg mot djupare enhet 2000 s. 22 framhålls att frågor som bildade bakgrund till bildandet av Svenska Missionsförbundet, bland annat försoningsläran, har förlorat sin aktualitet. Anledningen var att den teologiska förståelsen hade fördjupats under 1900-talet. Frågan om synd och nåd tas upp i samband med dopfrågan.

⁴⁴ Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993 s. 66, Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 4, Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 36.

⁴⁵ Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 33.

Dop och nattvard är genom Guds ord handlingar, sakrament, instiftade av Jesus Kristus och bekräftade av de första församlingarna i Nya testamentet. De är tecken på det nya förbundet, som Kristus är förmedlare av genom sitt liv, sin död och uppståndelse. Genom tron förmedlar de Kristi närvaro, Guds nåd till försoning och upprättelse samt öppnar för en gränsöverskridande gemenskap mellan människor.⁴⁶

I den Augsburgska bekännelsen betonas att Guds nåd ges i dopet och att Kristus verkligen är närvarande i nattvardens bröd och vin.⁴⁷ I inledningarna till kapitlen i Kyrkoordning för Svenska kyrkan är detta ytterligare utlagt.

Dopet är ett sakrament, vilket betyder att det är en helig handling instiftad av Jesus Kristus. [...] Genom jordiska medel får människan del i Guds rike. I en ny födelse tas människan ut ur syndens och dödens sammanhang och förenas med Jesus Kristus för att med honom och hans folk dela korsets och uppståndelsens liv. [...] Genom dopet har människan fått Guds nåd, en nåd som bär henne hela livet och genom döden.⁴⁸

Nattvarden är ett sakrament, en av Jesus Kristus instiftad helig måltid med bröd och vin, vid vilken kyrkan och den enskilde förenas med honom och de troende i alla tider.⁴⁹

I den metodistiska traditionen har dessa handlingar alltid betraktats som sakrament, och i Svenska Missionskyrkans konstitution fanns en tydlig definition av sakrament till vilken det hänvisas i bakgrundsdokumentet till Ekumenisk överenskommelse som en indikation på att det finns en gemensam syn med Svenska kyrkan.⁵⁰ Ordet *sakrament* har tidigare undvikits i den baptistiska traditionen; i stället har ordet *nådemedel* använts. Det har också funnits ett sätt att uttrycka sig om dessa som symboliska handlingar, samtidigt som dopet haft en konkret innebörd och betraktats som absolut nödvändigt för medlemskap. I slutrapporten från dialogen konstateras dock att oavsett vilket uttryck som används så finns det idag ”en gemensam övertygelse om att det är Gud som handlar med människan till förening med sig genom dopets och nattvardens gåva”.⁵¹

I definitionen i *Teologisk grund för Ekumenisk kyrkan* finns ett uttryck som kan te sig oklart i en svenskkyrklig tolkning.

Dop och nattvard är genom Guds ord heliga handlingar, sakrament, instiftade av Jesus Kristus och bekräftade av de första församlingarna i Nya Testamentet. De är tecken på det nya förbundet, som Kristus är förmedlare av genom sitt liv, sin död och uppståndelse. Genom tron förmedlar de Kristi närvaro, Guds nåd till försoning

⁴⁶ *Teologisk grund för Ekumenisk kyrkan* 2014 art 24.

⁴⁷ *Svenska kyrkans bekännelseskriterier* 1957 Augsburgska bekännelsen art IX och X, s 59 f.

⁴⁸ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 19 kap, Dop, Inledning.

⁴⁹ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 20 kap, Nattvard, Inledning.

⁵⁰ I rapport från den andra samtalsdelegationen framhåller Metodistkyrkan och Svenska kyrkan gemensamt: ”Ett sakrament är en gudomlig handling, i vilken jordiska gåvor tillsammans med Kristi instiftelseord, genom den helige Ande, förmedlar en andlig verklighet. [...] Våra kyrkor har två sakrament: dop och nattvard”, Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993. Se även Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 55 f.

⁵¹ Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 12 f. Rapporten framhåller att det idag finns en tydlig rörelse mot en ökad sakramental uppfattning av dopet och nattvarden. ”Inte heller tidigare har det inom baptismen funnits en tvekan om Guds handlande men tyngdpunkten har främst legat på människans gensvar.” s. 16.

och upprättelse samt öppnar för en gränsöverskridande gemenskap mellan människor.⁵²

Om detta förstås så att Kristus bara är närvarande för de troende eller att Kristi närvaro förutsätter tro, finns det en skillnad till hur luthersk teologi ser på relationen mellan sakramentet och tron. Enligt den är Kristus närvarande i brödet och vinet genom instiftelseordens löfte (realpresens), medan det är genom tron människan tar emot Kristus och nattvardens gåvor.⁵³ Equmeniakyrkans formulering är inte ett ifrågasättande av att det är Gud i Kristus som handlar och verkligen är närvarande i sakramenten. Det är ett sätt att slå vakt om hur människans gensvar har varit en angelägenhet i de tre tidigare samfundens traditioner och att församlingen som helhet firar nattvardsmåltiden i tro på den närvarande Kristus.

Dopet

När det gäller synen på dopets grundläggande innebörd råder enighet mellan kyrkorna: dopet är en Guds gåva till frälsning som ger förening med Kristus och hans kyrka. Dopet är ett enda, och har en väsentlig relation till tro i en livslång process. Dopet sker i Faderns, Sonens och den heliga Andens namn med vatten, genom antingen begjutning eller nedsänkning, och kan ske vid olika åldrar.⁵⁴

Det är i fråga om relationen mellan dopet och tron, och mellan dessa och medlemskap i församlingen, som olika synsätt gör sig påminda. Equmeniakyrkan rymmer olika tolkningar inom sig och konstaterar därför att det finns olika doppraxis.⁵⁵

En skillnad i förståelsen av dessa förhållanden mellan Svenska kyrkan och de traditioner som förenas i den nya kyrkan ligger i olika tolkningar av antropologin i relation till synd, nåd och frälsning. Historiskt går detta tillbaka till arvsyndsläran som finns i den västliga kyrkan. Luthersk tradition har menat att konsekvensen av ursprungssynden är att barn behöver få del av dopet som ger delaktighet i frälsningen. Metodismen, baptismen och den gren av den nyevangeliska väckelsen som återfinns i traditionen bakom Svenska Missionskyrkan har däremot menat att Guds försoning i Kristus har ändrat mänsklighetens situation så att arvsynden inte längre är avgörande. Det är på grund av att den enskilda människan gör syndens bortvändhet till sin egen som dopet blir nödvändigt. Därför behöver inte barn döpas eftersom de inte har syndat och de omfattas av Guds nåd, vilket uttrycks med termer som Guds *förekommande* nåd eller *Guds försprång i barnets liv*.

Svenska kyrkan ser just barndopet som uttryck för Guds förekommande nåd. Både Metodistkyrkan i Sverige och Svenska Missionskyrkan har döpt barn, medan baptismen döper

⁵² *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 24.

⁵³ *Svenska kyrkans bekännelseskriterier* 1957, Luthers lilla katekes, Femte huvudstycket, Altarets sakrament, s. 372 f. Människan tar i tro i nattvardsmåltiden emot syndernas förlåtelse, liv och salighet. Se även Inledning, 20 kap. *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014.

⁵⁴ *Svenska kyrkans bekännelseskriterier* 1957, Luthers lilla katekes, Fjärde huvudstycket, Dopets sakrament, s. 369 f. Se även inledning 19 kap. *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014. *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 24–26. Samtliga rapporter från de tidigare dialogerna uttrycker en enighet om detta. Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993, Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 56 ff, Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 13. Svenska kyrkans dopsyn och dess olika motiv presenteras i *Leva i dopet : brev från biskoparna till Svenska kyrkans präster och församlingar* 2011.

⁵⁵ *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 26.

människor som insett sin del i synden och kommit till medveten tro. I metodismen har dopet setts som en bekräftelse på tillhörigheten till Gud. De forna tydliga gränserna mellan dessa tolkningar har nu blivit flytande. I rapporten *Guds kyrka och en levande församling* påtalades att de olika tolkningstraditionerna stod varandra nära.

I båda samfundet vill man dock bestämt betona det ondas makt och syndens överindividuella sammanhang, vilket gör att frågan närmast är terminologisk.⁵⁶

Det som läran om arvsyndens ville betona kan idag uttryckas som att syndens verklighet är större än det individuella och personliga. Alla föds in i ett sammanhang av brutna relationer till Gud och människor emellan.⁵⁷

De två tidigare överenskommelserna visar att dessa olika sätt att förstå relationen mellan synd, nåd och dop kan rymmas inom en ekumenisk gemenskap. Det som förenar är att Guds nåd är primär i relationen mellan Gud och människa.

Samma möjlighet att rymma olika förhållningssätt finns vad gäller den delvis olika förståelsen av relationen mellan dopet, tron och medlemskap. Medlemskap i Equmeniakyrkan kan den få som tror och bekänner Jesus Kristus som frälsare och Herre samt är döpt. Det går också att vara medlem i väntan på dop och barn kan välkomnas som förberedande medlemmar.⁵⁸ För Svenska kyrkans del är det normalt sett genom dopet man blir medlem. Barn döps in i trons sammanhang, kyrkans och familjens trosgemenskap, och målet är att doprelationen ska komma till uttryck i en levande trosrelation, men en egen bekänd tro är inte ett villkor för medlemskap i kyrkan. Svenska kyrkan döper också vuxna som då bekänner sin tro. Det finns också möjlighet till medlemskap i avvaktan på dop, även om det numera får ses som undantag.⁵⁹

Equmeniakyrkan betonar således den enskildes ansvar och tron medan Svenska kyrkan främst lägger vikten vid Guds handlande och nåd i dopet som människan kan svara på i tro. Equmeniakyrkan hävdar när det gäller medlemskap förutom dop bekänd tro medan det för Svenska kyrkan räcker att någon är döpt. Någon principiell skillnad mellan samfundens syn på medlemskap utan dop finns inte; det är ett medlemskap i avvaktan på dop.

Troendedop av den som döpts som barn

De hittills nämnda skillnaderna i förståelsen av dopet har alltså genom redan ingångna överenskommelser och dialogen mellan Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet bedömts som möjliga att acceptera inom ramen för en fördjupad gemenskap. Den punkt som kvarstår är frågan om möjlighet till troendedop av en person som döpts som barn och kommer

⁵⁶ *Guds kyrka och en levande församling* 1995 s. 41.

⁵⁷ *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 1. Se även Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993, Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 15, *Guds kyrka och en levande församling* 1995 s. 38–43.

⁵⁸ *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 11 och 12. De samfund som bildat Equmeniakyrkan har haft delvis olika medlemsprinciper vilkas intentioner tas till vara i denna ordning för det nya samfundet. Se Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993, *Guds kyrka och en levande församling* 1995 s. 45–51, Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 54 f och Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 9.

⁵⁹ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 19 kap § 2, 29 kap §§ 2–4.

till egen bekänd tro senare i livet. I samtalet mellan Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet klargjordes att det fanns två tendenser inom svensk baptism som möjliggjorde ett mer positivt förhållningssätt mellan dessa samfund än de tidigare låsta positionerna. Å ena sidan kunde den som döpts som barn bli medlem i en baptistförsamling på bekännelse av sin tro som en aktualisering av sitt dop, å andra sidan erbjöds dopbekräftelse istället för dop om den som döpts som barn själv ville få bekräfta sin tro.

Men en grundläggande skiljelinje fanns kvar genom att Svenska Baptistsamfundet ville ha kvar möjlighet till troendedop för barndöpta, när personen själv inte uppfattar sitt första dop som ett äkta dop. Detta ses som en fråga om själavård. Detta motiveras med att kopplingen mellan tron och dopet kommer till sitt egentliga uttryck i troendedop, och om inte personen själv upplever denna koppling så är troendedopet det egentliga dopet för denne. På detta sätt fasthålls principen om att dopet är ett enda.⁶⁰

Svenska kyrkan döper inte någon som redan har döpts; det finns inte grund att ifrågasätta barndopets äkthet, eftersom Gud alltid handlar i dopet. Dessutom ser också Svenska kyrkan denna hållning ur ett själavårdsperspektiv och inte bara som en teologisk princip: ingen människa ska behöva tvivla på att Gud har handlat med henne i dopet. Trots att de två kyrkorna kom mycket nära varandra i förståelsen av dopet, innebar därför denna kvarvarande olikhet i fråga om troendedop av barndöpta att samtalet inte ledde till en överenskommelse.⁶¹

Equmeniakyrkan har att hantera dessa olika synsätt inom sig.⁶² Bakgrunden är att metodismen menar som den lutherska traditionen att ett dop inte kan göras om.⁶³ Inom Svenska Missionskyrkan fanns olika ståndpunkter, men i samtalet mellan Svenska Missionskyrkan och Svenska kyrkan klargjordes att hävdandet av ett enda dop i Missionskyrkans nya konstitution och erbjudandet av dopbekräftelse i den typ av självavårdssituation som diskuterats ovan gjorde att frågan om omdop inte längre var ett hinder för fördjupad gemenskap mellan de två kyrkorna.⁶⁴ Den gemensamma förståelsen av sakramenten som beskrivs i överenskommelsen mellan kyrkorna kom dock inte alltid till uttryck i praxis i detta avseende. I praktiken har det visat sig att omdop skett också i Svenska Missionskyrkans sammanhang.

Det bör noteras att det pågår en process för att bearbeta dopsynen i Equmeniakyrkan. Den är fortfarande präglad av de traditioner ur vilken den kommer och det går för närvarande inte att tala om en enda dopsyn. Däremot har dopets betydelse tydliggjorts i jämförelse med hur det tidigare var i flera av Equmeniakyrkans församlingar.⁶⁵

⁶⁰ Se diskussionen i Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 13–16.

⁶¹ Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 4.

⁶² Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 art. 26.

⁶³ Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993.

⁶⁴ Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 58 f.

⁶⁵ Två enkätundersökningar har genomförts inom Equmeniakyrkan omkring dopet under 2014. En som remissbehandlade frågeställningar omkring tro-dop-medlemskap gick ut till alla församlingar. En remiss inför arbetet med en ny kyrkohandbok gick till medarbetare inom kyrkan. Dessa båda remisser ger en indikation om dopets plats i Equmeniakyrkan. Sambandet mellan tro, dop och medlemskap är tydligt för majoriteten av de svarande och det ses i huvudsak som en gåva. Barndop och barnvälsignelse sker ungefär lika frekvent, medan dop av unga/vuxna förekommer i något lägre omfattning. Uppmaning och tillfällen där dopbekräftelse och dopförnyelse erbjuds har ökat påtagligt och är tydliga tecken på ett aktualiserande av dopet.

Doppraxis är inte statisk inom Svenska kyrkan. I intentionen att göra tröskeln till dopet lägre erbjuder en del församlingar dop utan föränmälan. Genom möten och samtal aktualiseras också vid dessa dop sakramentets innebörd som en förening med Jesus Kristus innan detta äger rum. Formen minskar det sociala trycket på föräldrarna att själva ordna allt praktiskt runt deras barns dop. Dessa dop har ibland kallats *drop-in dop*, en term som kan uppfattas så att dopets pastorala sammanhang inte tas på allvar. I samtalsdelegationen har Equmeniakyrkan ställt frågor gällande denna praxis liksom Svenska kyrkan har ställt frågor omkring förhållandet mellan tro och dop i Equmeniakyrkan.

I en framtida fördjupad gemenskap mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan får frågan om dopet hanteras på två nivåer. Dels bör båda kyrkorna principiellt bejaka varandras dop som former av det enda dopet, det vill säga att Kristus handlar som han har lovat. Dels kommer frågan att påverka förutsättningar för lokalekumenisk samverkan, nämligen att församlingar som tecknar ett lokalt avtal är överens om att sådan praxis som Svenska kyrkan kan tolka som omdop inte förekommer.⁶⁶ I de fall där förutsättningar saknas för ett lokalt avtal i överenskommelsens bemärkelse, kan församlingar samverka i den bredare ekumeniken på orten.

Också Svenska kyrkan har tidigare arbetat med sin dopförståelse när dopet 1996 blev medlemsgrundande. På grund av sina olika doptraditioner arbetar Equmeniakyrkan idag teologiskt, ecklesiologiskt och liturgiskt kring dopet och därmed lyfts dessa frågor fram än mer.

Kristi närvaro i nattvarden

Samtalen mellan Svenska kyrkan och de tre tidigare samfunden har visat att det finns en tro på Jesu verkliga närvaro i nattvarden. Denna närvaro uttrycks dock på olika sätt. Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan talade uttryckligen om realpresens. Svenska kyrkan med sin lutherska tradition knyter likt de stora kyrkotraditionerna närvaron tydligt till brödet och vinet.⁶⁷ Baptistisk tradition betonar att Kristus är närvarande både i församlingen och i gåvorna. Metodistisk tradition talar om att Jesus Kristus själv är närvarande på ett andligt men inte desto mindre verkligt sätt. I de tre dialogerna lyftes de olika motiven i nattvarden fram: gemenskap, försoning och förlåtelse, åminnelse, tacksägelse och Andens verk, förpliktelse till tjänst för Guds rike i världen och föräningen om det himmelska riket. Dessa motiv kommer också till uttryck i både *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* och i *Kyrkoordningen*.⁶⁸

I Equmeniakyrkan ingår det i pastorns uppgifter att förvalta sakramenten. I Equmeniakyrkan kan också en särskilt utsedd lekman leda nattvardsgudstjänst. Bakgrunden är att medan en

⁶⁶ *Dop, Nattvard, Ämbete*, avsnittet om dopet § 13.

⁶⁷ Kristi reella närvaro i nattvarden poängteras starkt i romersk katolsk, ortodox, luthersk och anglikansk tradition.

⁶⁸ *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 27 och 28, Luthers lilla katekes, Femte huvudstycket. Altarets sakrament, *Svenska kyrkans bekännelseskriter* 1957 s. 372 f, *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 20 kap, Nattvard, Inledning.

ordinerad pastor skulle leda nattvarden i Metodistkyrkan i Sverige, kunde i Svenska Missionskyrkan och Svenska Baptistsamfundet även en icke-ordinerad medlem som fått församlingens förtroende och uppdrag göra det under vissa omständigheter. Detta har sin grund i synen på den ordinerade tjänsten som ett utflöde ur det allmänna prästadömet.⁶⁹ I Svenska kyrkan är det enbart den som är behörig att utöva uppdraget som präst som får leda nattvardsfirandet.⁷⁰ Denna olikhet behövde dock inte i de tidigare ekumeniska överenskommelserna vara ett hinder för kyrkogemenskap med Svenska kyrkan, om det alltid var en ordinerad pastor som ledde nattvardsfirandet i lokalekumeniska sammanhang. Denna ordning tillämpas i en fördjupad gemenskap mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan.

Den ovan redovisade diskussionen förklarar formuleringen av punkten om sakramenten i förslaget till överenskommelsen: *Vi bejaktar att Kristus är närvarande och verkar i sakramenten i våra kyrkor.* Att hävda att de två kyrkorna har en gemensam förståelse av sakramenten skulle väcka frågan om hur en sådan förståelse förhåller sig till redovisade likheter och skillnader. När finns tillräcklig samsyn för att tala om en gemensam syn, det som ofta i ekumenisk terminologi kallas konsensus? Men mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan finns en växande konvergens i synen på sakramenten och det har skett ett närmande dem emellan.

Kyrkorna kan sammanfattningsvis inte säga att de har en gemensam syn, men däremot att de delar tron på att Kristus är närvarande och verkar i sakramenten i deras kyrkor. De erkänner den gudomliga verkligheten i det som sker i respektive kyrka. Detta är det centrala för att fördjupa gemenskapen. Konsekvenserna av skillnaderna i förståelsen får hanteras på ett klokt sätt när det påverkar lokal samverkan.

Synen på uppdrag inom kyrkan

De tre kvarvarande punkterna i första avsnittet av överenskommelsen handlar på olika sätt om hur de två kyrkorna ser på de principiella förutsättningarna för ett gemensamt ansvarstagande i Kristi kyrkas uppdrag.

Uppdrag för hela Guds folk

Vi bejaktar

- *vår gemensamma vilja att delta i hela Guds folks uppdrag där allas ansvar är grundläggande.*

Kyrkorna har båda uppfattningen att kyrkans kallelse och ansvar delas av hela Guds folk, där alla medlemmar har en uppgift. Det är inte bara en fråga om synen på den vigda eller ordinerade tjänstens betydelse eller funktion. Kyrkan och dess uppdrag förstås främst utifrån hela Guds folks kallelse och uppdrag och inte från skillnaden mellan lekfolk och ordinerade/vigda. Detta är en allmänt accepterad utgångspunkt i ekumenisk teologisk

⁶⁹ Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993, Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 61 f, Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 20 f.

⁷⁰ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 20 kap, § 3. Augsburgska bekännelsen art. XIV, *Svenska kyrkans bekännelseskriter* 1957 s. 61.

bearbetning idag, och kan anses okontroversiell som grundprincip även om det fortfarande finns olikheter i vilka konsekvenser olika kyrkliga traditioner drar av detta i utarbetandet av ämbetsteologin.

I *Kyrkan på väg mot en gemensam vision* sammanfattas vad som hittills uppnåtts i den teologiska diskussionen sedan rapporten *Dop, Nattvard, Ämbete*.

Mellan kyrkor med olika traditioner råder stor enighet om ämbetets centrala plats. Detta sammanfattades i Faith and Order-dokumentet *Baptism, Eucharist and Ministry* (1982), där det sägs att ”kyrkan har aldrig saknat personer med specifik auktoritet och speciellt ansvar” och vidare att ”Jesus utvalde och sände lärjungarna till att vara vittnen för Guds rike”. Uppdraget som Jesus anförtrodde de elva i Matteus 28 innebär ”att dela Ordet och sakramenten och utöva tillsyn. Uppdraget ges till kyrkan av Kristus för att utföras av några av dess medlemmar för gemenskapens bästa. Ämbetets tredubbla funktion utrustar kyrkan för dess uppdrag i världen.” I överenskommelser klargörs att både hela Guds folks prästadöme (jfr 1 Pet 2:9) och ett särskilt ämbete är viktiga aspekter av kyrkan. Dessa två aspekter ska inte ses som varandra uteslutande alternativ.⁷¹

Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan har båda principen om hela Guds folks kallelse för uppdrag i kyrkan. Detta återfinns och har tydliggjorts i de tidigare dialogerna och överenskommelserna.⁷²

Dock skiljer sig Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan i synen på den särskilda vigningstjänsten eller ordinerade tjänsten. Equmeniakyrkan utgår från allas uppdrag och den gemensamma tron, eller med andra ord från de döptas och troendes allmänna prästadöme. Den ordinerade tjänsten är ett utflöde ur det allmänna uppdraget. I den teologiska grunden uttrycks detta:

Gud kallar och utrustar människor till särskilda tjänster i församlingen och Equmeniakyrkan. Tjänsterna utgår från allas uppdrag och den gemensamma tron.⁷³

Det är denna syn som även gör det möjligt att anförtro ledningen av nattvardsfirande till personer som inte ordinerats, då dessa gör det på församlingens uppdrag. I praktiken tillämpas en sådan ordning endast i undantagsfall.

Svenska kyrkan hävdar att vigningstjänsten är konstitutiv för kyrkan. Det är ett ”evangelieförkunnelsens och sakramentsutdelandets ämbete, som är instiftat av Gud för att människorna skall kunna få den rättfärdiggörande tron”.⁷⁴ Hur denna tjänst sedan praktiskt utgestaltas är anförtrott kyrkan själv. Den är en del av den kallelse som getts åt hela Guds folk, men med särskilda uppgifter, vilket framhålls i ordningen för vigningsgudstjänster i

⁷¹ Kyrkan - på väg mot en gemensam vision 2014 s 22 f. Hänvisningarna till *Dop, nattvard, ämbete : den officiella texten från Faith and Order* 1992 avser Avsnittet om ämbetet § 9.

⁷² *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 33, *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 Sjunde avdelningen: Kyrkliga uppdrag och befattningen, Inledningen, Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993, Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 63 f, Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 20 ff.

⁷³ *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 34.

⁷⁴ Biskop präst och diakon 1990 s. 16.

Svenska kyrkan. Den Augsburgska bekännelsen betonar vidare att det är kyrkan som kallar till tjänst.⁷⁵

Kyrkans kallelse och vigning av särskilda personer till livslång tjänst syftar till församlingens andliga uppbyggelse och ska rusta församlingen för dess uppdrag i världen. Det befriar inte andra i kyrkan från ansvar utan levandegör kyrkans gemensamma sändning på Guds kallelse.⁷⁶

De ordinerade inom Equmeniakyrkan och de prästvigda inom Svenska kyrkan har liknande funktioner; de ska förkunna, leda församlinglivet och döpa och leda nattvardsfirande och utöva själavård. De ordineras eller vigs under bön och handpåläggning. För Svenska kyrkan har inte en specifik ämbetsstruktur varit avgörande för erkännande av andra kyrkors ordinerade pastorer eller diakoner. Vigningstjänsten är till exempel olika utformad inom den lutherska kyrkogemenskapen. De skillnader som finns i synen på den ordinerade tjänsten eller vigningstjänsten kan dock inte ses som kyrkoskiljande.

Tjänst i den andra kyrkan

Vi bejakar

- *varandras vigningar respektive ordinationer för tjänst i respektive gemenskap som gåvor från Gud med Andens kallelse och Kristi uppdrag*

Precis som med formuleringen av hur kyrkorna ser på varandras förståelse och förvaltning av sakramenten innebär detta ett bejakande av verkligheten i Guds handlande – i givandet av uppdraget genom vigning eller ordination. Gud ger kallelsen genom Anden och uppdrag genom Kristus och utifrån detta bejakar kyrkorna att Gud är verksam i utövandet av tjänsten i respektive kyrka. Redan i de tidigare dialogerna och överenskommelserna blev det klart att det inte finns en bestämd ämbetsstruktur eller vigningssuccession som förutsättning för ett bejakande av de särskilda tjänsterna.⁷⁷ Den ekumeniska syn på apostolicitet som utvecklats särskilt i dokumentet *Dop, Nattvard, Ämbete* kan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan bejaka. Utifrån detta har de tidigare ekumeniska överläggningarna mellan Svenska kyrkan och de samfund som bildat Equmeniakyrkan bedömt det som möjligt att erkänna den apostoliska karaktären i den särskilda tjänsten hos varandra.⁷⁸ Uppgifterna i den särskilda vigda eller

⁷⁵ Svenska kyrkans svar på *Dop, Nattvard, Ämbete* i Thurian 1986 s. 175–209, där artiklarna V, XIV och XXVIII i Augsburgska bekännelsen lyftes fram; Biskop präst och diakon 1990 s. 10 ff, Augsburgska bekännelsens apologi s. 179, 303 f i *Svenska kyrkans bekännelseskriterier* 1957, Den svenska kyrkohandboken 2003 s. 8, 21 och 32. Se vidare Hansson 2014 s. 222 f, 271 ff, 361 ff där bland annat föredrag 1964 av ärkebiskop Gunnar Hultgren, *The doctrine of the Episcopacy*, behandlas.

⁷⁶ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 Sjunde avdelningen: Kyrkliga uppdrag och befattningar, Inledning.

⁷⁷ Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993, Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 64 f, Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 underförstått i diskussionen på s. 20 ff.

⁷⁸ Formellt i överenskommelserna: Svenska kyrkan och Metodistkyrkan i Sverige uttrycker det som erkännandet av prästvigning respektive ordination, Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993; Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan uttrycker det som erkännandet av vignings- respektive ordinerade tjänster Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 4. I dialogen mellan Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet drogs slutsatsen att det finns möjlighet att erkänna varandras vignings- och ordinationstjänster, Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 22, fast detta inte remissbehandlats eller formaliserats då någon överenskommelse inte kom till stånd när Equmeniakyrkan var under bildande.

ordinerade tjänsten beskrivs dessutom på liknande sätt av Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan, precis som i de tidigare dialogerna.

Detta innebär dock inte att uppdragen utan vidare är överförbara. För att en person som fått vigning eller ordination i en kyrka ska kunna utföra uppdraget i den andra kyrkan måste det bekräftas av den mottagande kyrkan. En sådan prövning av lämplighet, behörighet och vigning/ordination sker i Svenska kyrkan av domkapitlet i respektive stift och i Equmeniakyrkan av Kyrkostyrelsen. Detta handlar inte om ett ifrågasättande av den andra kyrkans vigning/ordination som en gåva från Gud med Andens kallelse och Kristi uppdrag utan om en prövning av förutsättningarna i en specifik situation.

Samtidigt som en långtgående samsyn finns kring den ordinerade tjänsten/vigningstjänsten kvarstår fortfarande frågor i det lokala sammanhanget. Det gäller, som tidigare berörts, frågor omkring sakramentsförvaltningen. Konkret handlar det om troendedop av den som döpts som barn och icke-ordinerades ledning av nattvardsgudstjänst. Relaterat till det förra ska också nämnas att en präst i Svenska kyrkan inte får utföra barnvälsignelse i stället för dop. Givetvis välsignas barn och vuxna i gudstjänst och själavård. I Equmeniakyrkan är barnvälsignelse en församlingsakt, som erbjuds föräldrar som önskar att barnet självt ska ta ställning till frågan om dop senare i livet. Barnvälsignelsen är alltså ingen ersättning för dopet. Innebörden är att i församlingens gemenskap tacka Gud för livet och att barnet finns i Guds och församlingens omsorg. Förebilden för denna akt är berättelsen om hur Jesus välsignar barnen. I Svenska kyrkan görs en distinktion mellan det som är kyrklig handling och det som är uttryck för pastoral omsorg. I relation till denna distinktion kan Equmeniakyrkans församlingsakt uppfattas som ett mellanting. I församlingarna som ingår ett lokalt avtal får därför en präst i Svenska kyrkan inte utföra en sådan barnvälsignelse och en pastor i Equmeniakyrkan får inte utföra denna församlingsakt i Svenska kyrkan.

Tillsyn

Vi bejakar

- *att den personliga och kollegiala tillsynen utövas i respektive kyrka för att tjäna kyrkans enhet*

Att kyrkorna ser att den särskilda tjänsten är en gåva från Gud med Andens kallelse och Kristi uppdrag leder till det som hävdas i denna sista punkt i första avsnittet av överenskommelsen. Båda kyrkorna erkänner behovet av tillsyn, *episkopé*, över hur uppdraget genomförs i församlingarnas liv och över dem som har vigd/ordinerad tjänst. Denna tillsyn ordnas på delvis olika sätt när det gäller de personliga och kollegiala formerna. Den tillsyn som utförs i de båda kyrkorna i olika former syftar till kyrkans enhet både inom den egna delen och i relationen mellan de två kyrkorna.

Överenskommelsens karaktär

I direktiven för samtalsdelegationen mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan anges att gruppen skulle diskutera förutsättningarna för en ekumenisk överenskommelse till stöd för lokal samverkan. Det är den lokala karaktären som är central.

En ekumenisk överenskommelse fastställs, i båda kyrkorna, på nationell nivå och anger de övergripande dragen, medan den lokala samverkan gör att överenskommelsen blir verklighet på en specifik ort. Detta sker då församlingar i de båda kyrkorna, utifrån överenskommelsen, ingår lokalt avtal om samverkan. Det finns alltså ett tydligt samband mellan en ekumenisk överenskommelse och lokal ekumenik där församlingar i Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan relaterar till varandra. För att vårda överenskommelsen kan det även finnas ett samarbetsråd på nationell nivå.

Ekumenisk identitet

I det arv som Equmeniakyrkan bär från de tre samfund som bildat henne finns en tydlig ekumenisk ambition med fokus på vittnesbördets trovärdighet och kallelsen att synliggöra Guds rike i Sverige och i världen.⁷⁹ En av utgångspunkterna för en ekumenisk modell där församlingar i de båda kyrkorna samverkar är det faktum att en stor majoritet av Sveriges befolkning inte firar gudstjänst och har ringa kunskaper om kristen tro och kristet liv.

Ekumenik är ett bärande element i Svenska kyrkans identitet. För att fördjupas i tro och verka för att alla - enligt Kristi önskan - ska vara ett, relaterar Svenska kyrkan på olika sätt till andra kyrkor i Sverige och kyrkor i övriga världen. Samtidigt som Svenska kyrkan är mån om att vara trogen sin tro, bekännelse och lära är öppenheten för dialog och samarbete med kyrkor som har andra traditioner viktiga för kyrkans vittnesbörd i världen. Svenska kyrkans ekumeniska identitet gestaltas på alla nivåer inom kyrkan, internationellt såväl som nationellt.

I Svenska kyrkan regleras frågor om ekumenisk samverkan av kyrkoordningen:

Överenskommelser och avtal om särskild ekumenisk samverkan med andra trossamfund träffas genom beslut av kyrkomötet.⁸⁰

I Kyrkoordningens 59 kapitel klagörs även stiftens och församlingarnas mandat när det gäller att på olika sätt träffa avtal med andra kyrkor och dessas stift och församlingar.

Av stadgarna för Equmeniakyrkan framgår att det är kyrkokonferensen som beslutar om internationella och ekumeniska relationer.⁸¹

Samverkan, inte samgående

Samtalsdelegationens uppgift har inte varit att diskutera förutsättningar för ett samgående mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan. Strukturer och organisatoriska frågor har inte stått i fokus i de gemensamma samtalen mellan kyrkorna. Däremot har både Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan under den tid då samtalsdelegationen arbetat ägnat tid åt egna strukturfrågor kopplade till stora förändringar i den egna organisationen. För

⁷⁹ *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 6 och 7.

⁸⁰ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 59 kap, § 5.

⁸¹ *Stadgar för Equmeniakyrkan* 2011 § 3.

Equmeniakyrkans del har det gällt överföringsfrågor från de tre samfund som bildat henne och formandet av en ny nationell och regional struktur. För Svenska kyrkans del har de senaste årens arbete gällt förändringar i den lokala strukturen.

Tre förutsättningar för samverkan

En dynamisk modell för samverkan mellan två kyrkor innebär att de konkreta konsekvenserna ser olika ut beroende på församlingars vilja och förmåga till samarbete. Det handlar således om orter där förutsättningar finns för en samverkan.

En första förutsättning är att det finns en ömsesidig vilja till samarbete och samverkan. Förtroendefulla relationer mellan anställda och/eller förtroendevalda är ofta en förutsättning för lokal ekumenik. Lokal samverkan kan inte tvingas fram genom nationella överenskommelser utan bygger på att församlingarna ser ett gemensamt värde i att samverka.

En andra förutsättning handlar om öppenhet för andras trostolkning utifrån en trygghet i den egna traditionen. Alltför stark betoning på markerade teologiska positionsbestämningar och skillnader kan ibland försvåra ekumeniskt arbete som behöver handla om att både ge och ta. Samtidigt behövs en grundläggande bearbetning och en vilja till ömsesidig förståelse när det gäller centrala teologiska frågor, till exempel dopet

En tredje förutsättning gäller förmågan att hantera de olikheter som finns mellan de båda kyrkorna. Det visar sig också att en del äldre uppfattningar om den andra parten vid närmare granskning inte längre håller utan är byggda på generaliserande bilder, fördomar och okunskap om senare tiders förändringar.

Öppen mot andra

Under senare år har ibland frågan ställts om flera ekumeniska processer kan synkroniseras med varandra, eller om det är så att det som händer i ett sammanhang försvårar för ett annat. Att relationen mellan två eller flera samfund fördjupas behöver inte betyda att förhållandet till andra kyrkor försvagas eller leder till större splittring.

Grunden för framtida samverkan mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan var sedan länge lagd genom samtal och överenskommelser med de tidigare samfunden. De många årens samtal och dialoger har skapat relationer och förtroenden som bär också in i framtiden. Ingen av de tidigare överenskommelserna mellan Svenska kyrkan och Metodistkyrkan i Sverige respektive Svenska Missionskyrkan kan dock rakt av övertas av Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan. Som nationell kyrka är Equmeniakyrkan ett samfund där identitet och profil nu kontinuerligt formas och gestaltas. Så är det i någon mening alltid för en kyrka oavsett ekumeniska processer. Identitet är inget givet för all tid utan förändras ständigt på grund av inre utveckling och yttre påverkan. Men skillnaden är att Equmeniakyrkan är en kyrka som bara bestått i några få år, sedan den bildades 2011.

Nationellt och internationellt har både Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan andra överenskommelser och förpliktelser som behöver uppmärksamhet och prioritet. Olika ekumeniska processer kan dock inte ställas mot varandra. Svenska kyrkan har dock åtagit sig

att informera och konsultera sina andra ekumeniska parter när den själv avser att fatta beslut av särskild karaktär.⁸²

⁸² *Kyrkoordning för Svenska kyrkan 2014* 59 kap. 11 §.

Lokala avtal

Överenskommelse och avtal

Den grundläggande terminologin för den formaliserade relationen mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan är att det på nationell nivå fattats beslut om en ekumenisk överenskommelse vilket möjliggör lokala avtal om samverkan och samarbete.

Kyrkoordningen har bestämmelser för formerna för ingående av lokala samarbetsavtal.

Församlingar och stift kan träffa lokala respektive regionala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När en församling träffar ett sådant avtal ska det godkännas av domkapitlet.⁸³ □

På samma sätt har Equmeniakyrkan bestämmelser om att ett lokalt avtal ska godkännas av styrelsen.⁸⁴

Det dokument som antagits av Svenska kyrkans kyrkomöte och Equmeniakyrkans kyrkokonferens är *Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan* (sid 4). Övriga texter i detta dokument är förarbeten vilka får ses som vägledande vid tolkningen av överenskommelsen.

Vid lokal ekumenisk samverkan träffas ett samarbetsavtal mellan de ingående församlingarna. En ekumenisk samverkan ska inte vila på tillfälliga personkonstellationer eller enstaka initiativ utan på övervägda beslut inom respektive församlings organ. Ett avtal markerar långsiktighet och tydliggör ansvar och befogenheter. Även om avtalet ska syfta till långsiktig samverkan behövs en tydligt definierad avtalsperiod för att uppmuntra till kontinuerlig utvärdering..

I arbetet inför ett avtal har församlingarna diskuterat de teologiska skillnader som kan påverka den praktiska samverkan. Detta gäller främst dopsyn. Svenska kyrkans dopsyn utesluter ”varje praxis som av Svenska kyrkan kan tolkas som omdop” och därför måste församlingarna som ingår avtal vara överens om att detta inte förekommer.

Samarbetsråd

En god förutsättning för lokal ekumenisk samverkan är att de församlingar som berörs av avtalet har tillsatt ett samarbetsråd. I samarbetsrådet sitter kyrkoherden för Svenska kyrkans församling och församlingsföreståndaren för Equmeniakyrkans församling eller den/de som utsetts att vara deras representanter samt ytterligare ledamöter i enlighet med avtalet. Samarbetsrådet möts regelbundet för att stödja, följa och utvärdera arbetet.

Församlingar som ingått lokalt avtal rekommenderas att regelbundet kalla till gemensamma överläggningar mellan kyrkoråd och församlingsstyrelse.

Stiften i Svenska kyrkan och regionerna i Equmeniakyrkan erbjuder utbildning gällande den

⁸³ Kyrkoordning för Svenska kyrkan 2014 59 kap 7 §.

⁸⁴ Stadgar för Equmeniakyrkan 2011 § 10.

ekumeniska överenskommelsen med syfte att dessa ska kunna vägleda församlingar som önskar ingå avtal om lokal samverkan.

Kyrkorna på nationell nivå kan också tillsätta ett nationellt samarbetsråd med uppgift att hjälpa till med tolkning av avtalet, vidareutveckla kyrkornas relationer bilateralt samt att stödja, följa och utvärdera lokalt ekumeniskt arbete.

Avtalets innehåll

Ett huvudsyfte med att teckna ett lokalt ekumeniskt avtal är att tydliggöra på vilka områden församlingarna ska samarbeta. Det kan till exempel gälla följande:

- Gemensamma gudstjänster
- Diakonal samverkan
- Samverkan gällande barn- och ungdomsverksamhet
- Samverkan gällande opinionsarbete och påverkan
- Samverkan i tjänst
- Kyrkliga handlingar⁸⁵

Några av dessa rubriker kommenteras nedan.

Gudstjänster

Ett avtal som innehåller bestämmelser om gemensamma gudstjänster och som har godkänts av domkapitlet uppfyller därmed de krav på beslut i denna del som ställs i Kyrkoordningen.⁸⁶ Utöver detta kan till exempel ekumeniskt nattvarvsfirande äga rum även med andra samfund med vilket någon särskild ekumenisk överenskommelse inte finns. Även om detta finns bestämmelser i Kyrkoordningen.⁸⁷

Med utgångspunkt i den ekumeniska överenskommelsen mellan Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan söker församlingarna former för samverkan i regelbunden gudstjänstgemenskap. För Svenska kyrkans del gäller dock att den ordning som används inte får strida mot Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära vilket kan bli aktuellt särskilt vid gemensamt nattvarvsfirande. Om gudstjänsten är huvudgudstjänst inhämtas tillstånd av domkapitlet. Dop eller konfirmation firas inte inom ramen för sådan gudstjänst. Om ytterligare ett samfund deltar som en part i en ekumenisk gudstjänst, som inte Svenska kyrkan har ingått en ekumenisk överenskommelse med, leds gudstjänsten av den präst/pastor som är värd och de gästande pastorerna är ministranter eller medhjälpare i gudstjänsten. Gudstjänst med nattvard leds alltid i dessa gudstjänster av vigd präst eller ordinerad pastor.⁸⁸

⁸⁵ Med *kyrkliga handlingar* avses här dop, konfirmation, vigsel och begravning. I Svenska kyrkan är detta den gängse benämningen medan Eumeniakyrkan vanligtvis använder ordet gudstjänst.

⁸⁶ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 17 kap, 7 §, 17 §.

⁸⁷ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 20 kap, 6–8 §§.

⁸⁸ För bestämmelserna se *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 kap 17 och kap 20.

Samverkan i tjänst och kyrkliga handlingar

Syftet med den föreliggande ekumeniska överenskommelsen är främst att möjliggöra samarbete mellan församlingar på lokal nivå. Ett sådant samarbete kan även innebära en närmare samverkan i tjänst, eventuellt i en samarbetskyrka, så att präster och pastorer tjänstgör för varandra, något som förutsätter en individuell prövning för denna ömsesidighet i tjänst i det lokala sammanhanget. En sådan avser lämplighet, behörighet och vigning/ordination och görs av domkapitlet i respektive stift och Equmeniakyrkans kyrkostyrelse. För ett enstaka tillfälle behövs ingen behörighetsförklaring inom Svenska kyrkan, om det inte är fråga om en kyrklig handling.⁸⁹

Samverkan i tjänst handlar inte om behörighet att erhålla ordinarie tillsvidareanställning i den andra kyrkan. Sådana frågor prövas respektive kyrka i särskild ordning.⁹⁰

Endast den som har behörighetsförklarats får utföra kyrkliga handlingar i den andra kyrkans ordning. För Svenska kyrkans del gäller att pastor i Equmeniakyrkan som ska utföra kyrkliga handlingar (vigsel och begravning) i Svenska kyrkans ordning, ska vara behörighetsförklarad av domkapitlet i det stift där pastorn verkar. För Equmeniakyrkans del gäller att präst som ska utföra kyrkliga handlingar (vigsel och begravning) i Equmeniakyrkans ordningar ska vara behörighetsförklarad av Equmeniakyrkans församlings- och medarbetarråd.⁹¹ För att vara behörig vigselförrättare inom det andra samfundet krävs även att präst eller pastor har Kammarkollegiets förordnande att förrätta vigslar inom samfundet ifråga.

När det gäller dopet angav den ekumeniska överenskommelsen mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan några viktiga påpekanden.

Medan dopet för Svenska kyrkans del är medlemsgrundande innebär barndopet för Svenska Missionskyrkan oftast inte att barnet blir medlem. *En huvudprincip* bör därför vara att dopet förrättas i det sammanhang och av den präst/pastor i vilket samfund dopkandidaten hör hemma så att kyrkohandbok, kyrkorum och kyrkotillhörighet hållas samman.⁹²

Denna princip bör tillämpas även mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan. Det ska även noteras att präst i Svenska kyrkan inte får utföra barnvälsignelse i Equmeniakyrkan.⁹³

Frågan om gemensam konfirmationsundervisning bör övervägas noga och efter samråd med biskop/regional kyrkoledare. Det har sin grund i att kyrkorna har olika uppfattningar om dess innebörd. Svenska kyrkan ser den som en dopbekräftelse medan Equmeniakyrkan ser den som en välsignelsehandling som kan tas emot även av den som inte är döpt. Om gemensam konfirmationsundervisning ordnas bör på grund av dessa skillnader konfirmationsgudstjänsten ske inom respektive samfund.

⁸⁹ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 31 kap, 4 §, 32 kap, 4 §.

⁹⁰ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 31 kap, 2 §, 32 kap, 2 §, *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 38.

⁹¹ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 31 kap, 4 §.

⁹² Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 94 f.

⁹³ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 17 kap, 17 §.

Upplåtelse av kyrka

En fråga som återkommer i relationen mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan gäller upplåtelse av kyrkorum. Det kan gälla oavsett om det finns avtal om samverkan eller inte.

Beslut om upplåtelse av kyrka fattas i de båda kyrkorna av den lokala församlingens styrelse.⁹⁴ Det normala är att kyrkliga handlingar äger rum i den egna församlingens kyrka men pastorala hänsyn och det ekumeniska perspektivet bör vägas in vid önskemål om upplåtelse. Det går aldrig att *kräva* upplåtelse av en kyrka.

I Equmeniakyrkan gäller att församlingarna normalt inte tar ut hyra då gudstjänstrummet upplåts för gudstjänster eller kyrkliga handlingar oavsett om det gäller medlemmar eller inte. I Svenska kyrkan kan eventuell ersättning utgöras av de merkostnader som uppstår för personal, uppvärmning mm. I de fall då en av kontrahenterna tillhör Svenska kyrkan, till exempel vid en vigsel, bör ersättning inte tas ut även om akten sker i Equmeniakyrkans ordning.⁹⁵

Upplåtelse av kyrka för vigsel och begravning möter således inga principiella hinder, men kan dock hindras av praktiska svårigheter.

⁹⁴ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan 2014* 41 kap. Frågor om upplåtelse är inte formellt reglerat inom Equmeniakyrkan men besluten fattas lokalt av församlingens styrelse eller på delegation av församlingsföreståndare/pastor. Se även *Det heliga rummet: om upplåtelse av kyrka 2001*.

⁹⁵ *Det heliga rummet: om upplåtelse av kyrka 2001* s. 20 f.

Bilaga 1. Lokalt avtal

Samtalsdelegationen har utarbetat ett exempel på ett lokalt avtal. Exemplet är bara en ram och kan fyllas på ytterligare om de konkreta frågor och uppgifter som församlingarna vill samarbeta om.

För det fall en samarbetskyrka blir aktuell återfinns till sist hänvisningar om sådant samarbete.

Ett avtal kan utformas på följande sätt.

Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan

Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan är kallade att delta i Guds mission i världen och söka förverkliga Kyrkans synliga enhet. Vi är kallade att stärka vår samhörighet och att samverka i vittnesbörd och tjänst, även om det finns skillnader i kyrko-/församlingssyn och förståelsen av vigningen/ordinationen och sakramenten.

Vi bejakar

- varandra som delar av Kristi kyrka i världen, vi bekänner den apostoliska tron och vi lever i den reformatoriska traditionen;
- vårt ömsesidiga nationella och internationella ekumeniska engagemang;
- att Kristus är närvarande och verkar i sakramenten i våra kyrkor;
- vår gemensamma vilja att delta i hela Guds folks uppdrag där allas ansvar är grundläggande;
- varandras vigningar respektive ordinationer för tjänst i respektive kyrka som gåvor från Gud med Andens kallelse och Kristi uppdrag;
- att den personliga och kollegiala tillsynen utövas i respektive kyrka för att tjäna kyrkans enhet. □

Vi vill

- fortsätta att utveckla och fördjupa gemenskapen mellan våra kyrkor i tro, gudstjänst och liv;
- stärka våra kyrkors ekumeniska relationer med andra i strävan mot vidare enhet;
- verka för gemensamt ansvarstagande i samhälle och värld;

Vi uppmanar församlingarna att

- se medlemmar i våra kyrkor som delar av Kristi kropp och välkomna dem att delta i våra församlingars liv;
- som tecken på gemenskapen inbjuda varandra vid församlingens mottagande av kyrkoherde respektive installation av församlingsföreståndare;

- där lokala behov påkallar, upplåta våra kyrkor åt varandra;
- verka för ökad samhörighet och samverkan med andra kristna församlingar på orten;
- där lokala pastorala och teologiska förutsättningar finns ingå lokala samarbetsavtal.

Utifrån denna ekumeniska överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan bekräftar vi vår vilja

- att utveckla och fördjupa gemenskapen mellan våra församlingar till gemensamt ansvarstagande på den ort där vi verkar
- att stärka våra församlingars ekumeniska relationer med andra i strävan mot vidare enhet
- *(här kan olika samarbetsområden anges)*

Församlingarna som tecknar detta lokala avtal har gemensamt gjort en överenskommelse om att undvika sådan praxis som kan tolkas som omdop. Församlingarna som tecknar detta lokala avtal har gemensamt gjort en överenskommelse om att sådan praxis som av Svenska kyrkan kan tolkas som omdop inte förekommer.

För att stödja, följa och utvärdera arbetet tillsätter församlingarna ett lokalt samarbetsråd som består av kyrkoherde och församlingsföreståndare (eller deras representanter) samt ytterligare två representanter för vardera församlingen.

En första avtalstid är 20xx xx xx till 20xx xx xx. Före avtalstidens slut ska avtalet utvärderas.

För x församling Svenska kyrkan

För x församling Eumeniakyrkan

Godkänt av

Domkapitlet i x stift

Kyrkostyrelsen i Eumeniakyrkan

Samarbetskyrka

Lokal ekumenisk samverkan kan leda till att församlingar i Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan beslutar använda gemensam kyrka för sitt arbete. En samarbetskyrka

förutsätter att en ideell förening bildas med stadgar och ordningar som bland annat beskriver ansvar för personal, fastigheter, finansiering och den verksamhet som bedrivs i samsarbetskyrkan.

Exempel på grunddokument och avtal gällande samsarbetskyrka kan rekvireras från Sekretariatet för teologi och ekumenik, Svenska kyrkan, 751 70 Uppsala eller Ekumeniakyrkan, Box 140 38, 167 14 Bromma.

Bilaga 2. Inventering av lokalekumenisk samverkan

Sammanfattning av inventering av lokalekumenisk samverkan

Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan genomför för närvarande samtal om formen för framtida relationer mellan de två samfundet. I direktiven för dessa samtal står det att man bl.a. ska ”analysera förutsättningar för och erfarenheter av nuvarande lokalekumenisk samverkan” (Ks protokoll 2011:8 § 162). Under hösten 2014 genomfördes därför en inventering av lokalekumenisk samverkan i de församlingar i Svenska kyrkan och i de tidigare bildarsamfundet som utvecklat sådan samverkan. Utvärderingen skedde i form av en enkät som skickades till 71 församlingar inom Svenska kyrkan där 43 svarade (61 %) och till 57 församlingar i de tidigare bildarsamfundet där 45 svarade (71 %). Detta ger en total svarsprocent på 67 %. I denna sammanfattning kommer samtliga inkomna svar redovisas gemensamt.

En av frågorna i inventeringen handlade om inom vilka områden samverkan sker. Nästan samtliga svarande anger att det sker samverkan kring gudstjänsten och är ett alternativ som 85 av de svarande valde vilket motsvarar 98 %. Därefter anger 40 församlingar (46 %) att samverkan sker kring diakoni. 33 församlingar (38 %) anger att samverkan sker kring barn- och ungdomsarbetet och 32 (37 %) anger att detta finns kring musikverksamheten. Inte lika vanligt är det med samverkan kring konfirmandarbetet där endast 14 församlingar svarat att sådant existerar vilket motsvarar 16 % av de svarande. Dessa fick sedan en följdfråga som efterfrågade inom vilka områden av konfirmandarbetet som samverkan fanns. 13 av 14 svarade att de skickade en gemensam inbjudan vilket också var det vanligaste området. 8 svarade att de hade gemensam undervisning och 5 att de hade en gemensam konfirmandgudstjänst. Dessa två svarsalternativ hänger samman på sätt att de som svarat att de har gemensam gudstjänst och har gemensam läsning.

Det fanns även möjlighet att uppge områden för samverkan som inte de fasta alternativen fångade in genom svar i text. Bland dessa finns inget tydligt mönster mer än att det handlar om olika gemensamma evenemang.

En annan fråga i enkäten utvärderade samverkan på så sätt att de svarande fick ange hur nöjda de var med den på en femgradig skala från *Mycket bra* till *Mycket dåligt*. Av alla församlingar som samverkade kring gudstjänsten svarade 87 % att de upplevde samverkan *Mycket bra* eller *Ganska bra*. Gällande diakonin svarade 90 % samma sak och barn- och ungdomsverksamheten 94 % samt musikverksamheten där 93 % var mycket eller ganska nöjda med samverkan inom området. Något lägre hamnar samverkan inom konfirmandarbetet även om det rör sig om generellt höga tal där 72 % anger sig vara mycket eller ganska nöjda med samverkan. Det rör sig dock om 14 svarande totalt sett vilket gör att det är 4 församlingar som inte valt detta alternativ.

Kring dessa samverkansområden ställdes ytterligare ett antal frågor kring omfattningen av samverkan, hur kontinuerligt denna sker, hur ofta under året och hur många anställda som är

berörda i arbetet. Det visar sig bland annat att konfirmandverksamheten och barn- och ungdomsverksamheten samt diakoni sker oftare än gudstjänster och musikverksamhet. 68 av 87 svarande angav att de hade ett formellt samverkansavtal (78 %). På en följdfråga angav endast 2 av dessa 68 att de inte funnits något samarbete före avtalet medan 12 inte visste och 54 angav att det funnits samverkan före avtalet.

Tillsammans skapar dessa resultat bilden av att de som väl samverkar också är mycket nöjda med detta samarbete. Vanligast är detta kring gudstjänsterna som sker några gånger per år och mer ovanligt är samverkan inom konfirmationsarbetet som däremot innebär ett tidsmässigt tätare samarbete.

Peter Brandberg
Analysenheten
Kyrkokansliet, Svenska kyrkan

Förkortningar

Förkortning	Namn
BWA	Baptist World Alliance
EBF	European Baptist Federation
EMC	European Methodist Council
IFFEC	International Fellowship of Free Evangelical Churches
IFI	Iglesia Filipina Independiente
KEK	Konferensen av europeiska kyrkor
KV	Kyrkornas världsråd
LVF	Lutherska världsförbundet
SKR	Sveriges kristna råd
UMC	The United Methodist Church
WCRC	World Communion of Reformed Churches
WMC	World Methodist Council

Bibliografi

Bergsten, Torsten

1995 *Frikyrkor i samverkan : den svenska frikyrkoekumenikens historia 1905-1993*, Örebro

Biskop präst och diakon

1990 *Biskop, präst och diakon i Svenska kyrkan : ett biskopsbrev om kyrkans ämbete*, Uppsala.

Boëthius, Carl Gustaf, *et al.*

1962 *New Delhi har ordet : en bok om Kyrkornas världsråds tredje generalförsamling*, Stockholm.

The Church: community of grace,

1984 Geneva and Lake Junaluska, NC.

Den svenska kyrkohandboken

2003 *Den svenska kyrkohandboken. D. 2, Vignings-, sändnings-, mottagnings- och invigningshandlingar : antagen för Svenska kyrkan av 1987 års kyrkomöte*, Stockholm.

Det heliga rummet : om upplåtelse av kyrka,

2001 Uppsala.

Dop, nattvard, ämbete : den officiella texten från Faith and Order,

1992 Uppsala.

Ekumenisk överenskommelse

2008 *Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan* Uppsala.

Ekumeniska konsekvenser,

1998 *De ekumeniska överenskommelsernas ekumeniska konsekvenser*, ed. Gunnel Borgegård, Uppsala.

En livsbefrämjande tro som vår drivkraft

2013 Svenska kyrkan. Internationellt arbete, Uppsala.

Engelsviken, Tormod

2009 *Missio Dei: The understanding and misunderstanding of a theological concept in European churches and missiology*, i *International Review of Mission*, 92 367

Fagerberg, Holsten

1987 *Svenska kyrkan i ekumeniska samtal : evangeliet som förenar*, Svenska kyrkans utredningar 1987:1, Stockholm.

Förslag till överenskommelse

2004 *Förslag till överenskommelse om kyrkogemenskap Svenska kyrkan och Svenska missionskyrkan*, Uppsala.

Guds kyrka och en levande församling

1995 *Guds kyrka och en levande församling : rapport från den officiella samtalsgruppen mellan Svenska kyrkan och Svenska missionsförbundet*, Stockholm.

Hallonsten, Gösta & Per Erik Persson

2000 *-att i allt bekänna Kristus : den gemensamma deklARATIONEN om rättfärdiggörelseläran : tillkomst, texter, kommentarer*, Stockholm.

Hansson, Klas

2014 *Svenska kyrkans primas. Ärkebiskopsämbetet i förändring 1914–1990*, Studia Historico-Ecclesiastica Upsaliensia 47, Uppsala.

Kyrkan - på väg mot en gemensam vision

2014 *Kyrkan - på väg mot en gemensam vision : ekumeniskt samtal om kyrkans väsen och uppgift*, Bromma.

Kyrkoordning för Svenska kyrkan,

2014 Stockholm.

Leva i dopet : brev från biskoparna till Svenska kyrkans präster och församlingar,

2011 Uppsala.

Mission and Evangelism in Unity Today,

1999 i *International Review of Mission*, 88 348/349

Mission. Förvandling - Försoning - Upprättelse,

2009 Samtal om mission, Uppsala.

På väg mot djupare enhet

2000 *På väg mot djupare enhet : samtalsrapport från överläggningar 1997-2000*, Svenska missionsförbundet och Svenska kyrkan, Uppsala.

På väg mot kyrkogemenskap (ej publicerad)

Stockholm 1990.

Rapport från den andra samtalsdelegationen

1993 Rapport från den andra samtalsdelegationen mellan Metodistkyrkan i Sverige och Svenska kyrkan, i *Centralstyrelsens skrivelse CsSkr 1993:5. Kyrkomötet 1993*. Uppsala.

Rättfärdiggörelsen i kyrkans liv : rapport från den katolsk-lutherska dialoggruppen för Sverige och Finland,

2010 Stockholm.

Samtal om samverkan : Svenska Kyrkan, Svenska Missionsförbundet,

1971 Stockholm.

Selinder, Per-Magnus, *et al.*

2008 *Gemensam framtid? : en rastplats för eftertanke på vandringen med Baptistsamfundet, Metodistkyrkan och Missionskyrkan*, Växjö.

Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet

2011 *Slutrapport från dialogen mellan Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet*,
Uppsala.

Stadgar för Equmeniakyrkan,

2011 <http://equmeniakyrkan.se/wp-content/uploads/2012/10/Equmeniakyrkans-stadgar.pdf>

Svenska kyrkans bekännelseskrifter,

1957 Stockholm.

Teologisk grund för Equmeniakyrkan,

2014 <http://equmeniakyrkan.se/wp-content/uploads/2012/06/Teologisk-Grund-Equmeniakyrkan.pdf>

Thurian, Max

1986 *Churches respond to BEM : official responses to the "Baptism, eucharist and ministry" text. Vol. 2, Faith and order paper*, Geneva.

Tillsammans för livet

2013 *Tillsammans för livet : mission och evangelisation i en värld i förändring*, Bromma.

Tustin, David och Furberg, Tore

1993 *Borgåöverenskommelsen. The Porvoo Common Statement*, Nordisk ekumenisk skriftserie 29, Uppsala.

Österlin, Lars

1994 *Svenska kyrkan i profil. Ur engelskt och nordiskt perspektiv*, Stockholm.

Överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Filippinska oberoende kyrkan,

1995 i *Centralstyrelsens skrivelse CsSkr 1995:5. Kyrkomötet 1995*,

Ekumeniska rapporter och andra dokument

- 1997 *-att i allt bekänna Kristus: den gemensamma deklARATIONEN om rättfärdiggörelseläran: tillkomst, texter, kommentarer*, Stockholm.
http://www.svenskakyrkan.se/km_om_97/km/skriv/973/css97315.htm
- 1993 *Borgåöverenskommelsen. The Porvoo Common Statement*, Nordisk ekumenisk skriftserie 29, Uppsala.
<http://www.svenskakyrkan.se/kyrkaochsamhalle/borgagemenskapen>
- 2001 *Det heliga rummet: om upplåtelse av kyrka*, Uppsala.
<https://www.svenskakyrkan.se/biskopsmoten/brev011/index.htm>
- 1992 *Dop, nattvard, ämbete: den officiella texten från Faith and Order*, Uppsala.
<http://www.skr.org/shop/dop-nattvard-och-ambete/>
- 2008 *Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan*, Uppsala.
http://www.missionskyrkan.se/upload/9584/Ekumenisk_overenskommelse.pdf
- 2004 *Förslag till överenskommelse om kyrkogemenskap Svenska kyrkan och Svenska missionskyrkan*, Uppsala.
- 2008 *Gemensam framtid? En rastplats för eftertanke på vandringen med Baptistsamfundet, Metodistkyrkan och Missionskyrkan*, Växjö.
http://equmeniakyrkan.se/site/assets/pdf/gemensam_framtid-inlaga.pdf
- 1995 *Guds kyrka och en levande församling. Rapport från den officiella samtalsgruppen mellan Svenska kyrkan och Svenska missionsförbundet*, Stockholm.
- 2014 *Kyrkan - på väg mot en gemensam vision. Ekumeniskt samtal om kyrkans väsen och uppgift*, Bromma.
<http://www.skr.org/wp-content/uploads/2014/03/SKRIFT-21slutkorr4.pdf>
- 2011 *Leva i dopet : brev från biskoparna till Svenska kyrkans präster och församlingar*, Uppsala.
- 2000 *På väg mot djupare enhet. Samtalsrapport från överläggningar 1997-2000, Svenska missionsförbundet och Svenska kyrkan*, Uppsala.
- 1993 *Rapport från den andra samtalsdelegationen mellan Metodistkyrkan i Sverige och Svenska kyrkan*, i Centralstyrelsens skrivelse CsSkr 1993:5. Kyrkomötet 1993, Uppsala.
- 1971 *Samtal om samverkan. Svenska Kyrkan, Svenska Missionsförbundet*, Stockholm.
- 2011 *Slutrapport från dialogen mellan Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet*, Uppsala.
<http://www.svenskakyrkan.se/Admin/Sve/Moduler/S%C3%B6kning/Content%20Pages/S%C3%B6kresultat.aspx?searchInputQuery=slutrapport%20fr%C3%A5n%20dialogen&searchInputParish=&searchInputCounty=&MaxRequests=8&WebId=0>
- 2011 *Stadgar för Equmeniakyrkan*, Bromma.
<http://equmeniakyrkan.se/wp-content/uploads/2012/10/Equmeniakyrkans-stadgar.pdf>

- 2014 *Teologisk grund för Equmeniakyrkan*,
<http://equmeniakyrkan.se/wp-content/uploads/2012/06/Teologisk-Grund-Equmeniakyrkan.pdf>
- 2013 *Tillsammans för livet. Mission och evangelisation i en värld i förändring*, Bromma.
http://www.skr.org/wp-content/uploads/2013/11/tillsammans_for_livet.pdf
- 1995 *Överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Filippinska oberoende kyrkan*,
i Centralstyrelsens skrivelse CsSkr 1995:5, Kyrkomötet 1995.